

ქართული

ქართული მარჯვლენა?
ქართული ქართულთა მსმენა!
ღმერთთან, ბედისწერა,
ზღვრა რთა, იმოდენა!

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო

2(15) 2008
მარტი-აპრილი

ნომარი:

სახიფლობეთი დაქი 3

ღასხმის საკითხებში საქართველოს
სახელმწიფო მინისტრის მიმართვა 4

ინტერესები მიღონ საქართველოში 5-7

9 ახილი 8-15

სახელმწიფოში ვაქცინა, სუდ
საქართველოში გამოფენის სუბიდი ვაქცინა 15-19

ახ ბიჯი უახლეს დარჩება 20-22

ბაბუნის წყაროები 23-27

3 მხეს, დღის დღეს,
გაქანდა დღე-ღამეობა 28-29

წავსწავი გამოთხოვს
ანა უაღრესად 30

ს ვ ი რ ვ ე ც მ ვ ე რ მ ც ე ე ს ი

მინდვრები. ქართლის მინდვრები.
ქვლები მხარეაძლიერები...
მთაძი - ცუდ დანაბინდები.
ცუდი - ჯობდა იმები...
ბარად მზიარებს ჯადარი.
მზეს უძღვრიან მიცები...
მხარე მისილო დიდებით.
„სხვა საქართველო სად არი?“
როს ვარსკვლავები ხმაყრით
აინთებიან ცათანი.
ყლდეს მიანყდება ზღვაყრი
მუძვიდეს ცაზე აცანილს...
ყლდეში ჯიხვი დავითხება.
ეობში იციბრებს აცაძი.
ყაყაჩოს ვერდეს ვი აყვლი.
„სხვა საქართველო სად არი?“

ანა ყალანდაძე

დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი
STATE MINISTER OF GEORGIA ON DIASPORA ISSUES

№ 01/47

14 03

2008 წ.

ძვირფასო თანამემამულენო, საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი დიასპორის საკითხებში მოგესალმებათ თქვენ, ქართული დიასპორის სათვისტომოებს, საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და მათ ხელმძღვანელებს. გისურვებთ ბედნიერებასა და წარმატებებს.

თქვენ, ქართული დიასპორის ორგანიზაციებს, უმნიშვნელოვანესი წვლილი მიგიძღვით საქართველოსა და ქართული დიასპორის ერთიანობის უზრუნველყოფის დიდ ეროვნულ საქმეში. ქართული დიასპორის ორგანიზაციები საზღვარგარეთ წარმოადგენენ იმ ხილს, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელია ყოველდღიური, ცოცხალი და განუწყვეტელი კავშირი საქართველოსა და დიასპორის ყველა წევრს შორის.

საქართველოს ხელისუფლება ქართულ დიასპორასთან ურთიერთობას ერთ-ერთ უმთავრეს პრიორიტეტად მიიჩნევს. სწორედ ამიტომ შემოღებულ იქნა დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფოს მინისტრის თანამდებობა. დიასპორის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის საქმიანობის სფეროს დიასპორასა და საქართველოს ხელისუფლებას შორის მჭიდრო და ეფექტური ურთიერთქმედებისათვის ხელის შეწყობა წარმოადგენს.

ჩვენი საქმიანობის ეფექტურობა და დასახული მიზნების მიღწევა შეუძლებელი გახდება თქვენი აქტიური მონაწილეობის გარეშე. ქართულ დიასპორას შეუძლია დიდი წვლილი შეიტანოს საქართველოსა და დიასპორის ადგილსამყოფელ ქვეყნებს შორის ურთიერთობების განმტკიცებასა და საქართველოს ინტერესების დაცვაში საერთაშორისო არენაზე. ჩვენი სურვილია, რომ თქვენ სრულფასოვანი მონაწილეობა მიიღოთ ქართული სახელმწიფოს გაძლიერებაში და საქართველოს საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

აქედან გამომდინარე, ველით თქვენგან წინადადებებს, შემოთავაზებებს, პროექტებს, რადგან ყველაზე უკეთ თქვენ იცით რა სჭირდება ქართულ დიასპორას, რომელი საკითხების გადაწყვეტა არის მნიშვნელოვანი და აუცილებელი თქვენთვის.

ძვირფასო მეგობრებო,

ნება მომეცით, კიდევ ერთხელ დაგიდასტუროთ ჩემი პატივისცემა და მადლობა იმ დიდი საქმიანობისათვის, რასაც თქვენ წლების მანძილზე ეწვეით უცხოეთში ქართველობის შესანარჩუნებლად. დარწმუნებული ვარ, რომ სწორედ თქვენი პატრიოტიზმი, პროფესიონალიზმი და მაღალი მოქალაქეობრივი შეგნება განაპირობებს იმ წარმატებებს, რომელთაც ერთობლივად უნდა მივაღწიოთ საქართველოს საკეთილდღეოდ.

ღრმა პატივისცემით,

დიასპორის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრი

იულიან გავრშიძე

ინტელექტუალები მიდიან საქართველოდან

იმ ადამიანთა რიცხვის გათვალისწინებით, რომლებმაც საქართველო სხვადასხვა მიზეზების გამო დატოვეს და ცხოვრება საზღვარგარეთ არჩიეს, ქვეყანაში გაჩნდა საჭიროება, ახალი სამინისტრო შექმნილიყო. პირველ სახელმწიფო მინისტრად დიასპორის საკითხებში იულონ გაგომიძე დაინიშნა. "ქართული" გათავაზობთ ექსკლუზიურ ინტერვიუს ბატონ იულონთან. აღმოჩნდა, რომ ეს მისთვის ზოგადად პირველი ინტერვიუა.

სახელმწიფო მინისტრი დიასპორის საკითხებში ყველა იმ სიახლის შესახებ საუბრობს, რასაც მისი უწყება გეგმავს. პროექტების დასრულების შესახებ დასმულ კითხვაზე კი პასუხობს, რომ ეს უწყვეტი პროცესია იქიდან გამომდინარე, რომ ქართულ დიასპორას საზღვარგარეთ შემცირების პირი არ უჩანს. რამდენად მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნისთვის დიასპორა, რა წვლილი შეაქვს მას ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში და რატომ გახდა საჭირო ასეთი სამინისტროს შექმნა, ამას ინტერვიუდან შეიტყობთ.

- ბატონო იულონ, რამ განაპირობა, დიასპორის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის პოსტის შექმნის აუცილებლობა?

- ჩვენს პრეზიდენტს არაერთხელ განუცხადებია, რომ დიასპორა არის ჩვენი ქვეყნისთვის ძალიან მნიშვნელოვანი ნაწილი. ამიტომ, პრეზიდენტისა და პრემიერ-მინისტრის გადაწყვეტილებით, შეიქმნა ეს პოსტი. დამამტკიცეს 31 იანვარს. კონკურსის გავლის შემდეგ, მოსახლეობის ძალიან დიდი პროცენტი ქვეყნიდანაა გასული და ის ხალხი დიდმა გაჭირვებამ წაიყვანა აქედან. ჩვენი ემიგრანტები სისხლ-ხორცეულად არიან დაინტერესებულები, რომ რაც შეიძლება მალე ამოქმედდეს პროგრამა, რომელიც ახლახანს იქნა ინიცირებული, სიღარიბის დაძლევის შესახებ. უფრო მეტიც, ისინი მონაწილეობას იღებენ ამ პროგრამის განხორციელებაში.

უცხოეთში წასულები აქ არჩენენ ოჯახებს, ფულს უგზავნიან. მართო ოფიციალურ მონაცემებით, ანუ ბანკების საშუალებით, 800 მილიონია შემოსული საქართველოში და რაც ისეა გადმოტანილი, ხელით, ეს ხომ არსად არაა აღრიცხული, ანუ, სინამდვილეში უფრო მეტი უნდა ვივარაუდოთ თანხა, რასაც ჩვენი ქვეყანა დიასპორის საშუალებით იღებს. ასე რომ დიასპორას უდიდესი წვლილი შეაქვს ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკაში. წარმოუდგენელია ეს არ დაინახო და არ ჩათვალო საჭიროდ ამ კატეგორიისადმი განსაკუთრებული ყურადღება. მით უმეტეს, რომ

მსოფლიოში არსებობს ქვეყნები, რომლებსაც დიასპორასთან ურთიერთობის ძალიან კარგი გამოცდილება აქვთ. ზოგი მათგანი, მაგალითად, ისრაელი საერთოდ დიასპორის ხარჯზე ცხოვრობს.

- საგარეო საქმეთა სამინისტროშიც იყო სამსახური, რომელიც, დაახლოებით, თქვენი სამინისტროს ფუნქციებს ასრულებდა. თქვენი ფუნქციები განსხვავდება სხენებული უწყებისგან?

- საგარეო საქმეთა სამინისტროში იყო დეპარტამენტი თუ განყოფილება, რომელიც დიასპორასთან ურთიერთობას კურირებდა. ასევე ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროშიც არსებობდა, მხოლოდ საჯარო სამართლის იურიდიული პირი და ამ კუთხით მუშაობდა. ბევრი საქმეც აქვთ გაკეთებული ერთსაც და მეორესაც. სხვათა შორის, სწორედ საგარეო საქმეთა სამინისტროდან გამიშვეს მეც

ექსპედიციაში საზღვარგარეთ.
- ფუნქციები ანალოგიური ჰქონდა?

- ზუსტად ანალოგიური, რაც მე უნდა გავაკეთო, ზუსტად იგივე, საქმეს აკეთებდნენ ისინი, მაგრამ ის, რომ ახლა შეიქმნა ცალკე მინისტრის პოსტი და აპარატი, ამას სხვა დატვირთვა, განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. აქამდე ეს იყო სხვა სამინისტროს ერთ-ერთი ფუნქცია. სამინისტროს შექმნა კი ნიშნავს, რომ სახელმწიფო თვლის: ეს არის ძალიან დიდი პრობლემა და განსაკუთრებული ყურადღების დათმობაა საჭირო დიასპორისთვის.

- თქვენი ფუნქციები რა იქნება კონკრეტულად?

- მე უკვე ვთქვი, რომ დიასპორა არის საქართველოსთვის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი ინვესტორი. ძალიან დიდი თანხა შემოდის იქიდან. ამიტომ საჭიროა ინტენსიური ურთიერთობა მათთან. დიასპორა განუყოფელია ქვეყნისგან და ქვეყანა განუყოფელია დიასპორისგან. იმ ადამიანების მხრიდან, რომლებიც წასულები არიან საზღვარგარეთ, ჩვენს მიმართ იგრძნობა უდიდესი ყურადღება. ჩვენი მხრიდან მათ მიმართ კი არავითარი მსგავსი რამ არ იყო აქამდე. არადა, ქართველი ადამიანი, რომელიც წასულია, არ წყვეტს კავშირს სამშობლოსთან, დიასპორა და ქვეყანა განუყოფელია. საზღვარგარეთ წასული ადამიანები ცდილობენ არ დაკარგონ ენა, კულტურა, მაგრამ ბავშვები, რომლებიც იქ

იბადებიან, უკვე აღარ სწავლობენ ენას, მოგესხებათ იქ სხვა გარემოა...

- როგორ წარმოგიდგენიათ მათთვის დახმარების განწევა?

- საზღვარგარეთ, ბევრგან შექმნილია საკვირაო სკოლები, ჩვენ მათ მოვამარაგებთ წიგნებით, მეთოდური სახელმძღვანელოებით... გვინდა მომავალში ჩამოვიყვანოთ პატრიოტთა ბანაკებში მოზარდები, დავასვენოთ, ასეთი შემთხვევები ყოფილა. ამისთვის, მოგესხებათ, საჭიროა თანხები. მაგრამ საქმე ის არის, რომ დიასპორა არ არის ერთგვაროვანი. ზოგი, წარმატებულია, მდიდრებიც არიანი, გაჭირვებულებიც, უმეტესობა, რა თქმა უნდა, საშუალო ფენას ეკუთვნის. მათ თვითონვე შეუძლიათ დაეხმარონ ერთმანეთს და ეხმარებიან კიდევ. თუმცა გვინდა ამას უფრო ორგანიზებული სახე მივცეთ, ჩვენც ჩავერთოთ ამ პროცესში, როგორც ორგანიზატორები.

- სად, რა მომენტში უნდა ჩაერთოს თქვენი სამინისტრო ამ პროცესში?

- ჩვენ ყველაფერში ვიქნებით ჩართული, ყველაფერში მივიღებთ მონაწილეობას. აი, მაგალითად, გერმანიაში გამოდის ჟურნალი და მათ კავშირი აქვთ ამერიკასთან. რატომ? იმიტომ რომ ასეთი კავშირები საჭიროა. თვითონ მათვე სჭირდებათ ერთმანეთთან დაკავშირება. ჩვენ კი ვიქნებით ცენტრი. ჩვენი მუშევობითაც სხვადასხვა ქვეყნის სათვისტომოები ერთმანეთს დაუკავშირდებიან. ახლა ანკობის პროცესშია ჩვენი მრავალფუნქციური საინფორმაციო-ანალიტიკური ვებ-პორტალი, რომლის გამოყენება ყველა სახელმწიფო სტრუქტურას შეეძლება და ასევე, საზოგადოებისთვისაც იქნება ხელმისაწვდომი. რაც მთავარია, სახელმწიფოების, ქალაქების, სათვისტომოების და მრევლების დონეზეც კი ექნებათ საშუალება მასში მონაცემები შეიტანონ, შეავსონ თვითონ ემიგრანტებმა. ახლა ძალიან მნიშვნელოვანი საუბრები მიდის ფოთის პორტთან დაკავშირებით, სადაც თავისუფალი ეკონომიკური ზონის შექმნა იგეგმება. ამით ბევრი საზღვარგარეთ მცხოვრები ქართველია დაინტერესებული. კონკრეტული დეტალების გახმაურება არ უყვართ ხოლმე და ამ კუთხით ბევრს ვერაფერს გეტყვით, თუმცა ის კი შეიძლება ითქვას, რომ ქართველები შემოდიან. მით უმეტეს, რომ ეს პროგრამა ძალიან მოეწონათ და ამაში ჩართვა უნდათ. ჩვენს პორტალში, სერვერზე დაიდება ყველა სახის მსგავსი ინფორმაცია, რომელიც საზღვარგარეთ მცხოვრებ ადამიანს დაინტერესდება.

- თქვენ თუ გიცხოვრიათ საზღვარგარეთ?

- მე? ერთ თვეზე მეტ ხანს არასდროს ვყოფილვარ საზღვარგარეთ. როდესაც ვფიქრობ იმ ხალხზე, ვინც წავიდა და იქ ცხოვრობს, სულ მიკვირს. შევძლებდი კი მე გამეჩრდებო და წავსულიყავი? ალბათ არა. ძალიან დიდ პატივს ვცემ იმ ადამიანებს, ვინც გარისკა და წავიდა. აი, მაგალითად საბერძნეთში ხომ უმეტესად ქალები არიან წასულები. როგორი ტანჯვა-წამება გაიარეს არალეგალურად რომ

გადავიდნენ, სიცოცხლის რისკის ქვეშ და ფულიც ბევრი უჯდებათ, ძალიან ბევრი.

- რამდენად კარგად იცნობთ იქ მცხოვრებ ქართველთა პრობლემებს?

- ძალიან კარგად. მე ურთიერთობა მქონდა ერთ, კვიპროსის დიასპორასთან. სამი ექსპედიცია ჩავიყვანე, ეკლესიის გათხრებზე ვმუშაობდით. იქ გავიცანი ძალიან ბევრი ქართველი, რომლებიც მოდიოდნენ ჩვენთან და სრულიად უანგაროდ გვეხმარებოდნენ არქეოლოგიურ სამუშაოებზე.

- რა პრობლემები აქვთ საზღვარგარეთ მცხოვრებ ქართველებს?

- ძირითადად ესაა არალეგალურად ცხოვრებასთან დაკავშირებული პრობლემები. ძალიან ბევრი ხომ ასე ცხოვრობს. მათ ძალიან უჭირთ.

- თქვენ შეძლებთ რამენაირად მათ დახმარებას?

- ესაა ყველაზე რთული პრობლემა. ამის ერთადერთი გზა არსებობს: თუ დაინყო სახელმწიფოებს შორის შრომითი ხელშეკრულებების შესახებ ოფიციალური დოკუმენტის გაფორმება. შეიძლება დაიშვას რაღაც კვოტა, ვთქვათ ადამიანთა გარკვეულ რაოდენობაზე, რომლებსაც შეეძლება საზღვარგარეთ წასვლა და წამოსვლა.

- ჩვენს რეალობაში ეს შესაძლებელია?

- ჯერ-ჯერობით რეალობა ამაში ნაკლებად ჩანს, მაგრამ ასეთი გამოცდილება სხვადასხვა ქვეყანაში არსებობს. პრინციპში, ამაზე მუშაობა მიმდინარეობს ახლაც საგარეო საქმეთა სამინისტროში, როდის მოგვცემს შედეგს, ძნელი სათქმელია. აი, როდესაც გაძლიერდება ჩვენი დიასპორა ამის მეტი საშუალება იქნება.

- თუ არის აღრიცხული სადმე რამდენი ქართველია სათვისტომო, რამდენი პერიოდული გამოცემა არსებობს საზღვარგარეთ, ან რამდენი ადამიანია წასული?

- არა, არა, არა, ეს არავინ არ იცის... ამის აღრიცხვიანობა არ არსებობს. ამიტომ ჩვენ ვმუშაობთ ახლა საინფორმაციო ბანკის შექმნაზე. ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროსაც ჰქონდა ამ მხრივ რაღაც საშუალო განუთლი. მათ მონაცემებსაც გამოვიყენებთ. კიდევ ბევრი კერძო პირი გვიკავშირდება, გვანვლიან მონაცემებს. გარდა ამისა, როგორც გითხარით, ახლა ვმუშაობთ სერვერის შექმნაზე, სადაც თავს მოიყრის ყველა სახის ინფორმაცია სათვისტომოების, საზღვარგარეთ წასული ადამიანების შესახებ. თქვენ იცით, რამდენმა ადამიანმა მიიღო მონაწილეობა წელს საპრეზიდენტო არჩევნებში საზღვარგარეთიდან? 10733! ეს ერთი პროცენტზეც კი არ არის იმ რაოდენობისა, რაც უცხოეთში ცხოვრობს. 100 ათასობით ადამიანია წასული, ზოგი დათვლით კი მილიონიც! ანუ ფაქტიურად, საზღვარგარეთ მცხოვრებ ჩვენს თანამემამულეებს ხმის მიცემის უფლება, წართმეული აქვთ. რატომ? ჩვენ გვინდა ეს ხალხი ჩავრთოთ ყველა პროცესში, რაც საქართველოსთან იქნება დაკავშირებული. სერვერი ისეთი სისტემით გაკეთდება, რომ სათვისტომოებს, მრევლს თვითონ შეეძლება შეავსოს იგი, შეიტანონ,

დაამატონ საკუთარი მონაცემები, გამოაქვეყნონ მნიშვნელოვანი ინფორმაცია. აქ დაიდება ყველა ჩვენი ლონისძიების შესახებ განცხადებები და ასე შემდეგ. კონკრეტულად დროს ვერ გეტყვით, შეიძლება 6 თვეში, ან ერთ წელში მიიღოს ამ იდეამ მეტ-ნაკლებად ჩამოყალიბებული ფორმა.

- **თქვენს სამინისტროს, საქართველოში არსებულთაგან ყველაზე მცირე ბიუჯეტი აქვს. რაიმე სახის პროგრამების დაფინანსებას თუ გეგმავთ?**
- ჩვენი თანხა პროგრამების დაფინანსებას ვერ განვცდება. ბიუჯეტი 625000 ლარს შეადგენს. შემდეგ კი ფინანსთა სამინისტრომ გამოგვიყო დამატებით 100000 ლარი რემონტისთვის. ჯერ-ჯერობით, სამ ოთახში ვართ განთავსებული ლტოლვილთა და განსახლების სამინისტროში. საბედნიეროდ არსებობს საერთაშორისო ფონდები, რომლებმაც შეიძლება ასეთი მისია იტვირთონ: დააფინანსონ სხვადასხვა პროექტები, რომლის განხორციელებაც საჭირო იქნება. სერვერის გაკეთებასაც, რომელიც ძალიან ძვირი სიამოვნებაა, საერთაშორისო ორგანიზაციების დახმარებით ვახერხებთ. იარსებებს კიდევ დიასპორის ფონდი, რომლის საშუალებითაც

დიასპორა დაეხმარება სხვა დიასპორას. ამის ძალიან კარგი გამოცდილება აქვთ სხვა ქვეყნებს, ისრაელს, სომხეთს, დიდ ბრიტანეთს, შვედეთს. როცა სახელმწიფოც ერთვება ამ საქმეში, საერთაშორისო ფონდები უფრო აქტიურდებიან, მეტად გამოთქვამენ მზაობას ამ პროცესში ჩართულობაზე.

- **თუ შეიძლება, უფრო კონკრეტულად იქნებ გვითხრათ სათვისტომოს ფონდის შესახებ, ვინ უნდა დააფინანსოს იგი?**
- ქველმოქმედების ხარჯზე ცხოვრობს ყველა სათვისტომო. ესეც ასე იქნება. საზღვარგარეთ ნასული ადამიანები, ვისაც ამის სურვილი და შესაძლებლობა ექნება, გადარიცხავენ თანხებს ამ ფონდში. რა რაოდენობის თანხა შევა, ამის შესახებ ინფორმაცია სერვერზე განთავსდება და სრულიად ღია იქნება, ხელმისაწვდომი ყველასთვის. ამ ფონდს ზოგადად, ორი მიმართულება ექნება: პირველი, სათვისტომო ეხმარება სათვისტომოს, ანუ თანხას მიმართავს გარკვეული მიზნისკენ. კენჭისყრით გადანყვებენ, რაც მნიშვნელოვანი იქნება და ამის მიხედვით დააფინანსებენ. და მეორე მიმართულება: ჩართვა ჩვენს სიღარიბის დაძლევის პროგრამაში. მაგალითად

რომელიმე მენარმეს სურს შეღავათიანი, ან უპროცენტო სესხი აიღოს, ან სანარმოს ნაწილი შემოიტანოს საქართველოში. ამ ფონდს შეეძლება ასეთი დახმარების განევა. ჩვენი აზრით, კარგი იქნება წარჩინებული, ნიჭიერი სტუდენტების დასაფინანსებლად სახსრების გამოყოფაც. მოგესხენებათ საზოგადოების ყველაზე აქტიური ნაწილი, არა მარტო ფიზიკურად, არამედ გონებრივადაც მიდის უცხოეთში და უკან აღარ ბრუნდება, რადგან ასეთები ყველგან სჭირდებათ. ნიჭიერი ადამიანების დეფიციტი ყველგანაა მთელს მსოფლიოში. ინტელექტუალები მიდიან საქართველოდან და უკან დაბრუნებაზე აღარ ფიქრობენ. ფონდიდან დაფინანსების მიღებას სტუდენტები უკან დაბრუნების პირობის დადების შემთხვევაში მიიღებენ და ისწავლიან ევროპისა და ამერიკის საუკეთესო უნივერსიტეტებში. მოვანყობთ ასევე ბიზნეს-ფორუმებს. ახლა, მაისში იქნება პირველი ფორუმი.

- **ვის ეკუთვნის იდეა ასეთი ფონდის შექმნის შესახებ?**
- სხვათა შორის, ფონდის შექმნის იდეა თვითონ საზღვარგარეთ მცხოვრები ქართველებისგან წამოვიდა და ბიზნეს ფორუმის საკითხიც იქიდან მოდის. პირველად ამერიკიდან დარეკეს.

გთავაზობთ **გერმანიის ნებისმიერ სახელმწიფო სტრუქტურაში აღიარებულ დამოწმებულ თარგმანებს საჯალღებულო "ISO-Norm"-ის დაცვით** ხანმოკლე ვადაში და შეღავათიან ფასებში.

მაკა ბაუერი, დიპლ.-გერმანისტი, სამკუხის ნაფიცი მთარგმნელ-თარჯიმანი გერმანიაში
მთავარი ბიურო: Industriestr. 23, 97437 Hassfurt
ტელ.: 09521/958459; **მობ.:** 0160/92223212;
Fax: 09521/1258
www.dolmetscher-georgisch.de
maka.bauer@gmx.de
ბიურო მიუნხენში: Thierschstr. 28, 80538 München
089/3234202; 0179/2559199

როდესაც მოსკოვში ვიყავით, პირველივე შეხვედრაზე იქაც ამის მოთხოვნა გაჩნდა: რამე გავაკეთოთ, რამე გავაკეთოთო – ამბობდნენ.

- **ბატონო იულონ, როგორ ფიქრობთ, როდის განხორციელდება ეს იდეა?**
- დრო ძალიან ცოტაა. დაწყებაა ძნელი, თორემ მერე ნავა და ნავა. კონკრეტული დროს თქმა ძნელია, რადგან დიასპორასთან ურთიერთობა, ფაქტიურად, უწყვეტი პროცესია იქიდან გამომდინარე, რომ დიასპორას შემცირების პირი არ უჩანს.

ნინო დალაქიშვილი

მეზობელი

- ნიშნავსა ზნახი თეთრი გერბი... ნიყავ, რიყას, რისი?
- წანთოვები რა მტკარობოვები... ნიყავ, რიყას, რისი?
- რიყასი, რიყასი, თეთრი გერბი წყო მე მერასწასო,
- თერთას მიჭიყვას... რა მლოეროვას... ნიყავ, რიყას, რისი?
- თეთრი გერბი მლოეროვას? ჯან, შინს რიყასწასო!
- შინს, ნიმლოერით მომიყვარები... ჯან, შინს რიყასწასო!
- ვითომ ლეში თეთრი ყანა ცვლოვებს იყვანასო,
- შავს მიჭკონრას მრინანრის... ნიყავ, რიყას, რისი?
- თეთრი ყანა წყვოს მიჭკონრას? ჯან, შინს რიყასწასო!
- შვილო, შავთის გათხოვარები... ჯან, შინს რიყასწასო!
- მიწას ხანრი ლარმოვრას... ნიყავ, რიყას, რისი?
- შვილო, მამაშინი ვრი... ჯან, შინს რიყასწასო!
- ავრი მწანრიცო რომ ყმოყან, ნიყავ, რიყას, რისი?
- ეს ალოვრის რიყვების, ჯან, მათ რიყასწასო!
- ვითომ, ყვავილოვები წვიმრას... ნიყავ, რიყას, რისი?
- წაქსროვოლო აციროვების... ჯან, შინს რიყასწასო!..

შოთა ნიშნავნიძე

ყველაფერი შორიდან დაიწყო...

წლების მანძილზე საქართველო უპატრონო ეკლესიას ჰგავდა, ჰყიდნენ მიწებს ქართველები და იტაცებდნენ უცხონი, შემდეგ ის უცხონი მასპინძლებად გაგვიხდნენ და ჩვენ სტუმრებად ვიქცეთ. ყველამ რაღაც მოგვთხოვა, ყველამ რაღაც წავგართვა.

შემდეგ გამოცხადდა საყოველთაო და უსამართლო ომი ერის წინააღმდეგ, „სტალინის შშობელი ერის“ წინააღმდეგ, მიგვცეს სისხლის სამართალში, არც აქ გამოგვიჩნდა პატრონი. დაგვცინოდა დიდი და პატარა, ისეთი აზრი მრჩებოდა, რომ ეს ერთი ლუკმა ქვეყანა ვიღაცას გულზე დაეცა და ვეღარ მოინელა. არ გვაძლევდნენ პასუხის გაცემის უფლებას. გადი-გამოდოდნენ მწერლები და უნიჭო ჟურნალისტები, უბრალონი და ბრალიანნი, ნაციონალიზმს სწამებდნენ ერს, რომლის მიწაზეც საუკუნეების მანძილზე, მე ვიტყვოდი, ქართველებზე ბედნიერი ცხოვრებით ცხოვრობდნენ მშობლიურ ძუძუს მოწყვეტილი ერის შვილები თუ სხვადასხვა ტომები.

ინგეროდნენ ძეგლები, გვართმევდნენ ენას, ამბიციებით შეპყრობილი ხელმძღვანელები „ვაიმშენებლებს“ უკვეთავდნენ არარეალურ, გრანდიოზულ მშენებლობებს, რაც სასიკვდილოდ ემუქრებოდა უძველესი ისტორიის მქონე მიწა-წყალს. იმდღავრეს მოძალადეებმა, ხალხმა ვერ იგრძნო დროული შედეგი

ჩვენი გონიერებისა. ამდენად, მოხდა გათიშვა ხალხსა და ხელისუფლებას შორის, ამას ისიც დაემატა, რომ გულწრფელად აღიარეს რევოლუციიდან მოყოლებული დღემდე, რომ პრობლემები არსებობდა ერთაშორის ურთიერთობებში. ხალხი შეშალა და გადარია, უფრო სწორედ დაამონა „უფროსი“ და „უმცროსი“ ძმის ცნებამ. ქართველი კაცის ერთგულება და პატივისცემა სხვათა ერისადმი და სარწმუნოებისადმი დასაბამიდან ცნობილია, მით უმეტეს – ქრისტიანული რუსეთისადმი, მაგრამ, რა გინდა, აღმოჩნდნენ შოვინისტები, რომლებმაც ნგრევის პოლიტიკა ამჯობინეს კეთილშობილებას...

ასე, ნელ-ნელა აივსო ქართველთა (და არა მარტო ქართველთა) მოთმინების ფიალა, რომლის ბოლო წვეთი ოყო აფხაზთა შეურაცხყოფელი წერილი, რომელიც აგერ უკვე რვა თვეა მოსკოვმა იცის და პასუხის გამცემი კაცი არ აღმოჩნდა. დიახ, აივსო მოთმინების ფიალა და გადმოდოდა...

მაინც რა მოხდა ცხრაში?

ცოდვილი მოდგმის ველურებს თუ შეუძლიათ სა-

კუთარ თვალებს შეაფურთხონ ისე და იმრიგად, როგორც აპრილის იმ საბედისწერო დღეს „საპიორთა“ ხელნიხბიანებმა იკადრეს.

ვერც ღმერთი და ვერც კაცი ვერ დამაჯერებს, რომ იმ ურწმუნოებს ვინმე ჰყავთ სახლში, ან დედა, ან მამა, ან დედმამიშვილი, ან ნათესავი, განა შეიძლება უთვისტომო კაცის ასე ბოროტად გაზრდა? მოხდა ენით აუწერელი საშინელება, გამოუსწორებელი ტრაგედია...

მოვიდნენ, დაგვტუქეს სამშობლოს „სიძულვილის“ გამო, საქართველოს „სიძულვილის“ გამო, (ისევე ცინიზმი) ნახევრად მძინარე მოშიშშილეებს ალესილი ნიჩბებით დაეროვნენ. ჰო, ნუ შეგვეშინდება ამ მკაცრი სიტყვების თუ შეფასებისა, სიკვდილამდე სდევდნენ სრულიად უდანაშაულოებს, თავისუფლებისათვის და „პერესტროიკისათვის“ მებრძოლ ახალგაზრდობას, მოზარდებს, დიდებს, უფროსე ქალებს (შემდგომ ცნობას გამოაქვეყნებენ – ისევე ცინიკურს, რომ ქალებს განსაკუთრებული სიფრთხილით ექცეოდნენ), მათ შორის – ფეხმძიმეც. თითქოს წითელი ერის ნაჭერს აფრიალებდნენ ცხვირწინ, ვერაფრით აკაებდნენ, კეპადნენ და თან დასძახოდნენ: „ესეც თქვენ სტალინის გამო“ (განა ვინმე, ან რომელიმე მათგანი იყო ინფორმირებული, რა დაემართა თავის დროზე და შემდგომ ჩვენს პატარა საქართველოს სტალინის გამო? – ესეც ხომ ცინიზმია?!). მაშ, არ იყვნენ დარიგებულნი? მაშ ასე ჰაიპარად ისროდნენ ერთნაირ სიტყვებს? არა, ბატონო, ყველაფერი კარგად და ზუსტად იცოდნენ და თუ არ იცოდნენ, კიდევ

უარესი მათთვის, მაშინ საიდან ამხელა სიძულვილი?

...ჯარისკაცები ახალგაზრდებს ქუჩაში აჩერებდნენ და შავ ბაბთებს აცლიდნენ გამაღიზიანებლად...

ერთმა ახალგაზრდამ, მარჯანიშვილზე ჩემს თვალით ოფიცერს უთხრა: „სიცოცხლის უფლებას არ გვაძლევთ, ტირილის ნება მაინც მოგვეცით“. ესაა საქმე? სადა ვართ, რომელ ქვეყანაში? ვინ ურევს ხელს ისედაც გამძაფრებულ ურთიერთობებში?

...დღეს ტელევიზიით აცხადებენ, ჯარს იარაღი არ ჰქონდა და ცუდს რას იზამდაო, ხოლო ჯარის ნაწილები, კვლავაც დგანან ქუჩებში ალესილი „საპიორული“ ნიჩბებით. შეუთანხმებლობამ, აგრეთვე, მეტისმეტმა გულახდილმა სიმშვიდემ თუ გაშიშვლებულმა გულახდილობამ დაგვიკარგა მოყვარე და მტერში აგვრია...

...მუხლს ვიყრი უდანაშაულოდ დაღუპულთა წინაშე, რომელთა სულის მშვენიერება აკეთილშობილებს საქართველოს ხვალისდღელ დღეს. ჯვარცმული ერი ვართ, „ჯვარს აცვავენ მას და იყოფენ მის სამოსელს, წილის ყრით, - ვინ რა აიღოს!“

დღეს ასეა ჩვენი საქმე, ჭკუით ვერ უნდა გვაჯობონ, იქნებ, თავად უნდა მოუხზოთ ჭკუას?

და რაც მთავარია, ძალიან მთავარი: ერთმანეთთან „იყავით გულმოწყალები ისევე, როგორც თქვენნი მამაა გულმოწყალები“...

ჯანსუღ ჩარკვიანი
„თბილისი“ 11.IV № 84

ისცოდნია იცყვის მართალს

9 აპრილის ტრაგედიას ათასობით მონაწილე და მოწმე ჰყავდა. ტრაგედიის შესახებ მერვე კლინიკური საავადმყოფოს ყელ-ყურის განყოფილების გამგე ლუდუნი ანდრიაძე საუბრობს:

- ნუ მკითხავთ, ნურაფერს მკითხავთ. ის, რაც ჩემმა თვალებმა ნახეს, დაუჯერებელია, გაუგონარია...

იმ დღეს მოშიშშილეებთან ვმორიგეობდი. სამედიცინო პუნქტი მხატვრის სახლში იყო მოწყობილი. დაახლოებით დამის ოთხ საათზე ტანკები წამოვიდნენ. დემონსტრანტებმა გზა დაუთმეს და გაატარეს. რუსთაველის პროსპექტის სავალი ნაწილი თავისუფალი იყო. მუხლებზე დაჩოქილი მომიტინგეები მღეროდნენ. უცებ საიდანაც გაჩნდნენ ხელკეტებით, ნიჩბებით და ფარებით შეიარაღებული ჯარისკაცები. მომიტინგეები ალყაში მოაქციეს და დაიწყო რაღაც წარმოუდგენელი რამ: ჯარისკაცები დაეროვნენ

მოშიშშილეებს და დემონსტრანტებს.

პირველმა ელდამ ცოტათი რომ გამიარა, ვცადე სანიტრებთან და სხვა ექიმებთან ერთად მოეხმარებოდი დაშავებულებს. ჯარისკაცებმა არ მიგვიშვეს. მაშინ ვცადეთ ძალით შევსულიყავით ბრძოლის ველზე. პასუხად ხელკეტების დაუნდობელი დარტყმები მივიღეთ. დავრბოდით, ვვევდრებოდით... სამხედროებს არაფერი ესმოდათ. გულგრილად, პედანტური სიზუსტით ასრულებდნენ თავიანთ საქმეს.

მე ვერასოდეს ვაპატიებ საკუთარ თავს, რომ ვერ შევძელი იმ გოგონას გადარჩენა, რომელიც ჭადრათ-მიანი ქალის გვამს ზედ დააკლა “ცივილიზებულმა” ბარბაროსმა, ხელი ვერ შევუშალე ჯარისკაცებს, რომლებიც წიხლებით სცემდნენ უმწყო ადამიანებს. ბევრი რამ მინახავს – სისხლიც, ჭრილობაც, სიკვდილიც, მაგრამ იმ დღის შემდეგ არ შემიძლია

მოვისვენო, დავიძინო...

ჰო, თუ რამეს და რამეს დაწერო, ძალიან გთხოვთ თქვით მილიციელებზე. იმათი ვაჟკაცობა რომ არა (ისინიც ჩვენსავით უიარაღონი იყვნენ), გაცილებით მეტი ადამიანი დაიღუპებოდა. სწორედ ისინი, საკუთარი სიცოცხლის რისკის ფასად გვეზმარებოდნენ დაშავებულთა გამოყვანაში, იცავდნენ კინოთეატრ “რუსთაველში” თავშეფარებულ შიშისაგან გაოგნებულ ხალხს და ჰოსპიტალში მოთავსებულ დასახინრებულებსაც.

ყველაზე მეტად მაწამებს საკუთარი უძწეობის შეგრძენება, რომ წინ ვერაფრით აღუდგები, ვერ შეაჩერებ გახელებულ და შეიარაღებულ მასას. ალბათ, ეს გრძნობა სტანჯავდა ჩვენს მეგობარ ექიმს, ვაჟა დობორჯგინიძეს, როცა ქუჩაში პირქვედამხობილი ხმამაღლა ტიროდა...

კლინიკური და ექსპერიმენტული ნევროლოგიის ინსტიტუტის მთავარი ექიმის მოადგილე ბესიკ შურღაია:

- სამწუხაროდ მე იმ დღეს არ მევალებოდა მთავრობის სახელთან მორიგეობა, მაგრამ შარშანდელი ნოემბრის დღეების გამოცდილებით, ახლაც თითქმის ყოველდამ მივდიოდი.

ყველაფერი დაახლოებით ნახევარ საათში დამთავრდა. დროის ეს მცირე მონაკვეთი, ალბათ, დიდხანს ექნება სალაპარაკო მთელს ქვეყანას. მინდა ხაზი გავუსვა და ესეც დაწერეთ: ეს იყო მკვლელობა, უდანაშაულო და უიარაღო ადამიანების მკვლელობა.

... როგორც კი წაქცეულის წამ-

ოყენება ვცადე, მაშინვე მივიღე უძლიერესი დარტყმა მუცელში. ძალაუნებურად დავიკეუხე და ამან გადამარჩინა – გამოსროლილი აეროზოლი ამცდა. თუმცა, მთლად უკვალოდ მაინც ჩაუვლია. თვალები ამიცრემლდა, გონება დამიბნეულდა და პირში რაღაც გემო ვიგრძენი, თითქოს წებოვანი, აი, ისეთი, უმწიფარ ლედვს რომ აქვს.

ჯარისკაცები პირბასრი ნიჩბებით და ხელკეტებით სცემდნენ ყველას, ვინც ვერ გაასწრო. თანაც ცდილობდნენ ალყაში არავის შესულიყო და იქიდან არავის გამოსულიყო... მისდევდნენ გაქცეულებს... არა, არ შემძლია ამის აღწერა. დრო მოვა და ყველაფერს თავისი სახელი დაერქმევა.

ექიმი ვარ და პოლიტიკაში ჩემი ჩარევა არ მიმაჩნია მიზანშეწონილად, ამიტომ არ გამოთქვამ არავითარ ოფიციალურ პროტესტს იმათ წინააღმდეგ, ვინც ეს ვანდალიზმი მოაწყო. არაოფიციალურად კი... როგორც გითხარი, მე თავს დამნაშავედ ვგრძნობ იმათ წინაშე, ვისაც მედიცინის მუშაკებმა, მათ შორის მეც, ვერ ვუშველეთ. არა აქვს მნიშვნელობა, ობიექტურად გვქონდა თუ არა ამის საშუალება. ამიტომ ყელში ლუკმა არ გადამსვლია, ვიდრე ვიღაცეების პოლიტიკურ ზრახვებს შეწირული ჩემი თანამემამულეების ცხედრები მიწას არ მიაბარეს. საავადმყოფოდანაც არსად გავსულვარ, სახლში ვერ მივდიოდი...

ექიმმა ბესიკ შურღაიამ მეტი ვერაფერი თქვა: იგი ტიროდა.

ზინა ადამია

ნათია ბაშალეიშვილი

ეკა ბეჟანიშვილი

„თბილისი“ 27. IV # 98

ტრაგიკული ამბების მსხვერპლთა დაკრძალვა

15 აპრილს ათასობით თბილისელმა გააძვირა უკანასკნელ გზაზე 9 აპრილს მთავრობის სახლთან მოედანზე მომხდარი ტრაგიკული ამბების დროს ზოგიერთი დაღუპული.

დაკრძალვის ცერემონიები გაიმართა ვაკის, საბურთალოს, კუკიის, მუხრანის, დიღმის, თბილისის ზღვისა და ავღაბრის სასაფლაოზე.

დაკრძალვის დროს მოეწყო სამგლოვიარო მიტინგები.

“კომუნისტი”. 16. IV. 89

ნატო გიორგაძე

თამარ დოლიძე

თინა ენუქიძე

ნინო თოიძე

საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს მონაცემებით 9 აპრილის მიტინგის დაშლის დროს ადგილზე დაიღუპნენ:

ადამია აზა რაჟდენის ასული
– 22 წლის, გეგეჭკორის რაიონის მკვიდრი

ბეჟანიშვილი ეკა თამაზის ასული
– 16 წლის, კომაროვის სკოლის X კლასის მოსწავლე

გიორგაძე ნატო ალექსის ასული
– 23 წლის, ჩოხატაურის რაიონი

დოლიძე თამუნა გრიგოლის ასული
– 28 წლის

ენუქიძე თინა სევერიანის ასული
– 70 წლის

თოიძე ნინო შუქრის ასული – 25 წლის, ჩაის სუბტროპიკულ კულტურათა საკავშირო სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანების თანამშრომელი, მახარაძის რაიონი

კიკვიძე ზაირა აბელის ასული
– 61 წლის, კიბერნეტიკის ინსტიტუტის თანამშრომელი

ლოლაძა მანანა ლევანის ასული
– 33 წლის

მამულაშვილი თამარ ივანეს ასული
– 50 წლის

ნოზაძე მამუკა გივის ძე – 22 წლის, ლაგოდების რაიონი

სამარგულიანი ნანა ალექსანდრეს ასული – 41 წლის

ჭყონია-სამარგულიანი მარინა ტრისტანის ასული – 31 წლის

ჭიპაშვილი ელისო გიორგის ასული – 25 წლის, რესპუბლიკური საავადმყოფოს სანიტარი

ჭოველიძე თამარი არკადის ასული – 16 წლის, 51-ე სკოლის მოსწავლე

ჯანგირაშვილი ნოდარ შოთას ძე
– 40 წლის. სპორტკლუბ “სინათლის” მეთოდისტი

ჯინჭარაძე შზია მიხეილის ასული
– 43 წლის, ფსიქიატრიის ინსტიტუტის ექიმი

მიღებული ტრავმის შედეგად საავადმყოფოში 11 აპრილს გარდაიცვალნენ:

1. **მელქაძე მანანა ამირანის ასული** – 23 წლის, დიდი დილომი

ზაირა კიკვიძე

მანანა ლოლაძე

თამარ მამულაშვილი-სვანიძე

მანანა მელქაძე

მამუკა ნოზაძე

გია ქარსელაძე

ნანა სამარგულიანი

შალვა ქვასროლიაშვილი

2. ქარსელაძე გია გიორგის ძე
– 25 წლის, თბილისის სატყეო
მეურნეობის თანამშრომელი
“თბილისი” 11. IV № 84

**ბრიფინგები საქართველოს
კომპარტიის ცენტრალურ
კომიტეტში**

12 და 13 აპრილს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურ კომიტეტში გაიმართა მორტიგი ბრიფინგები, რომლებზეც ყურნალისტებს, საზოგადოების წარმომადგენლებს მიაწოდეს ინფორმაცია თბილისში, მთლიანად რესპუბლიკაში ვითარების და იმ უონისძიებების შესახებ, რომლებიც ხორციელდება მდგომარეობის ნორმალიზაციისათვის.(...)

(...) პასუხი გაცვა ცენტრალური და რესპუბლიკური მასობრივი ინფორმაციის საშუალებების წარმომადგენელთა მრავალრიცხოვან კითხვებს. კერძოდ, ერთხელ კიდევ ბაზგასმით აღინიშნა, რაოდენ უსაფუძვლოა მტკიცება მსხვერპლის რაოდენობის შესახებ არასწორი მონაცემების თაობაზე. ქალაქში აკრავენ სიებს, რომლებშიც ჩამოთვლილია თითქოსდა დაღუპულთა გვარები, მაშინ როცა უკვე არაერთგზის გამოქვეყნდა ცნობა, რომ ტრაგედიის დღეებში დაიღუპა 18 კაცი, მათი სია გამოქვეყნებულია. საუბედუროდ, ამ სამწუბარო სიას 13 აპრილს დაემატა კიდევ ერთი კაცი – თელავის რაიონის სოფელ აკურის მცხოვრები 35 წლის შალვა იაკობის ძე ქვასროლიაშვილი. დღეისათვის საავადმყოფოშია 103 დაშავებული.

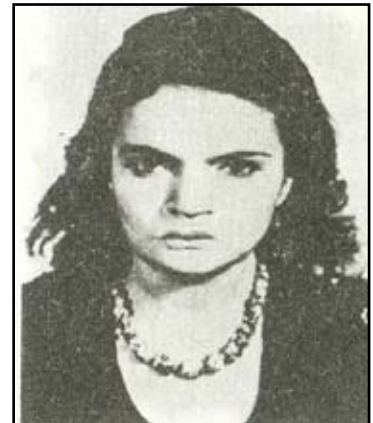
კიდევ ერთი მსხვერპლი

დღეს დილით ვესაუბრეთ დედაქალაქის № 1 კლინიკური საავადმყოფოს მთავარ ექიმს არჩილ ბორჯაძეს–

– სამწუბაროდ, კიდევ ერთი სულისშემძვრელი ამბავი უნდა ვაუწყო ჩვენს თანამოქალაქეებს, – თქვა მან. – წუბელ 11 საათზე, გარდაიცვალა 9 აპრილის ტრაგიკული მოვლენების კიდევ

ნოდარ ჯანგირაშვილი

მზია ჯვინჭარაძე

ელისო ჭიპაშვილი

თამარ ჭოველიძე

ერთი მონაწილე 51-ე საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლე, 16 წლის ნათია ზაშაიძე-ვილი. იგი უკიდურესად მიმიმე მღვთმარებობაში მოიყვანეს სტაციონარში, რაღა არ გავაკეთებ, თრჯერ გულის გარეგნებაც კი აღენიშნა. იმეღის მბჟუტავ წერტილებს მაინც ჯიუტად ვეძებღით, იქნებ... მაგრამ ამათ აღმორწდა მეღიკოსების ყველანაირი მცდელობა, გაღაგვერწინა გოგონას სიცოცხლე, ზუსტ მიზეზს მის გარღაცვალებახე ექსპერტიზა ღაღგენს.

“თბილისი”. 18. IV. № 90

თბილისის პროკურატურა იუწყება

ქალაქში 9 აპრილს მოხღარ ტრაგიკულ მოღენებთან ღაცავშირებით, აღმრულია სისხლის სამართლის საქმე, რომელსაც იძიებს საქართველოს პროკურატურა.

ღღისათვის აღმრული საქმის გამო ღაცატიმრებული არიან ხუხუნაიშვილი, კოსტავა, ჭანტუშია, სარიშვილი ღა გამსახურღია. ტეღევიზიიღა ღა რაღითი გაცემულ, აგრეღვე რესპუბლიკურ მრესაში გამოქვეყნებულ ცნოზაში, ღაცატიმრებულღა შორის შვეღომით აღნიშნულია წერეღლის გვარი. ამჟამღ მას ღაეღებენ.

“კომუნისტი”. 12. IV. № 85

იუწყება საქართუღლის სსრ ჯანმრთოღობის დაცვის სამინისტრო

16 აპრილს დიღის 10 საათის მონაცემებით, თბიღისის სააღღმყოფოში იმყოფეღა ტრაგიკული ამბების შეღეღად ღაშავებული 121 კაცი. მათ შორის 51 ქალიღა 10 არასრულწლოვანი. ექვსი აღამიანის ჯანმრთოღობის მღგომარეოღა ჯერჯერობით კვლავ სერიოზულიღა, დანარჩენებს არსებითი გაუმჯობესეღა ღაეტყო.

როგორც ცნობიღა, მიმდინარეობს უგზო-უკვლოდ ღაკარგულთა ინტენსიური ძიეღა. 16 აპრიღისათვის რესპუბლიკის ჯანმრთოღობის დაცვის სამინისტროში 14 კაციღს ნათესავებისღა ღა ახლობლების შესაბამისი განცხადებაღ. ეს ძირითადღ ახლგაზრდობაღ, რომელთა შორის არიან როგორც თბიღისეღლები, ისე საქართველოს სხვადღსხვ რაიონიდან ჩამოსულნიც. კვლავ მოღიან ავღღყოფეღი, რომლებსაც ინტოქსიკაციის ნიშნეღი აქვთ. ყოველი ახალი შემთხვევე ექსპერტ ექიმა ყურადღების ობიექტი ხღება. ეწყობღა შესაბამისი ღაბორატორიული გამოკვლევეღი, მუშავღება წინათ მიღებული მონაცემეღიც, რაც ხელს შეუწყობს 9 აპრილს ღამით მომხდარი რეღლური სურათის გამოვლენასღა ღა განაღიზებღს.

კითხვავე – გამოიყენეს თუ არღა ჯარის ნაწილებმა მომწამლავი საშუალებეღი, საქართველოს სსრ

ჯანმრთოღობის დაცვის მინისტრმა ი. მენღღარიშვილმა “კომუნისტის” კორესპონდენტს უთხრა:

- მოწამვლის სიმპტომეღი იმავე დღეს იყო ფიქსირებული. მოწამვლღა ღაღღსტურეს ჩვენმა ტოქსიკოლოგებმაც ღა საკავშირო ჯანმრთოღობის სამინისტროდან გამოღახებულმა სპეციღლისტებმაც.

ამ აზრისაღ, აგრეთვე, მოწამლვათა საკავშირო ცენტრის ხელმღღვანელი ამხანაგი ღუჟკოვი, რომელიც ორი დღის განმავლოზაში ეცნობოღღა ავღღყოფებს, მათ ისტორიებს. მან აღნიშნღ, რომ საქმე გვაქვს ორი ტიპის მოწამვლასთან. ერთი არის გამაღიზიანებელი, ცრემლღენი, ხოლო მეორეს, სამედიცინო ენახე, ატროზინის ეფექტის გამომწვევი მოწამლვღა ჭქვიღ.

- იქნებ გვითხრათ, მაინც რღ ნივთიერეღა გამოიყენეს?

- კონკრეტული ნივთიერეღა იმან უნღღა ღაღსახელოს, ვინც გამოიყენღ... ჩვენ ავღღყოფებს ვემკურნალობთ სპეციღლისტების მიერ რეკომენდირებული სქემით... ღა იმედს არ ვკარგავთ... თუმცღ, აი, ახლღხან ღამირეკვს, რომ ერთი ავღღყოფი ძღღზე მძიმე მღგომარეოზაშიღ...

„კომუნისტი”. 17. IV № 90

ავღღყოფის ნაღბარი

ავთანდილ ჭელიძე: - თითქოს რღღაცნაირი სქელი ბინდი ჩამომეფარღ თვღღწინ, მოქმეღების უნარი ღავკარგე... ვცდილობღი სახე მომერიღებინღ მოსხურებული ხსნარისათვის, მაგრამ ამის თავი აღარ მქონღღ...

მუხრან ჩინღღაძე: - ჰანიკა რომ შეიქმნღ, ვიგრძენი, რღღაც ხსნარი გღღამესხღ სახეზე. მე ჯარში ნამყოფი ვარ ღა ვიცი, თუ ცრემლსღღენი გღზიღ, ხელი არ უნღღა ამოისვღ თვღღებში, თორემ უარესიღ. ასეც მოვიქვეცი, მერე სუღისშემხუთველი სუნი ღღღღა... ახლღ განსაკუთრებით ღამღამობით, თვღღეღი ღა ყელი მწწვის, თავის ტკივილი მღწუხებს.

ეთერ ჩაჩუღ: - არ მღხსოვს, აქ როგორ მომიყვანეს, თანღათან გონს მოვევე, მაგრამ ბევრ რამეს მაინც ვერ ვიხსენებ...

“კომუნისტი”. 18. IV № 91

რეღვზ ნინუღ: - 172-ე სკოღის ჰეღღოვი: ხელკეტი რომ ჩამარტყეს, დანებების ნიშნღდ ხეღლები ავწიე, მაგრამ მათ ცემა არ შეუწყვეტიათ, ბოლოს ნიჩაბიც ჩამარტყეს ღა გონეღღა ღავკარგე...

ნანღ ღგებუაძე: - გამომცემლობღ “განათლების” თანამშრომელი: მე მოშიმშიღღეთა შორის ვიყავი, როცღ ხელკეტი ჩამარტყეს, წავიქვეცი ღა გღღამთოღღეს. ყოველი მხრიდან შემოგვიტიეს, ყვეღღაფერი თვღღის ღღღამხამეღაში მოხღღ. ხღღის წივიღ-კივიღის ხმა ეხღღაც ყურებში მიღღღს, იმ საშინეღების გღღსენეღაც კი აღარ მიწღღღ.

ნანა ხუბაშვილი: - ადგილმრეწველობის გაერთიანება "ალაზნის" თანამშრომელი: ჯარისკაცებს ნიჩბები კი არ ეჭირათ, თითქოს ხელთათმანზე აქვთ მიმაგრებული. ნიჩბის ჩარტემისაგან ძალიან არ დაეზიანებულვარ, ალბათ სამხრებმაც მიშველეს ცოტა, რომ არ წავიქეცი, ხელებაწეულს რაღაც ღეზელორანტის მსგავსი ბოთლიდან სითხე მომასხურეს და გონება დაეკარგე.

ზურაბ მანაგაძე (მას ნეკნები აქვს ჩამტვრეული და ფილტვი გახვერტილი): ნიჩბებით და ფეხებით მცემდნენ, როცა დავეცი, მათ ისევ გააგრძელეს ჩემი ცემა. მერე ხელებში წამავლეს და სადღაც მიმათრევდნენ, მაგრამ ჩემდა სამარცხვინოდ როგორღაც იმ არეულობიდან დაძვერი. ძალიან ბევრი ხალხი წაათრიეს ასე, საღ წაიყვანეს არ ვიცი...

"კომუნისტი". 13.IV № 44

მბრტყი პალის შიმშილვა სანიტარის ნამბობი

თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის პედიატრიული ფაკულტეტის მესამე კურსზე ვსწავლობდი. ამავე დროს სასწრაფო სამედიცინო დახმარების მესამე ქვესადგურში სანიტრად ვმუშაობდი.

1989 წლის 8 აპრილს 18 საათიდან 9 აპრილის 10 საათამდე ემორიგეობდი. 9 აპრილს ღამის 2 საათზე სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრიდან მივიღეთ ბრძანება – გამოვცხადებლიყავი სამის ნახევარზე. მანქანაში ექიმი

ეკა მუშლაძე, სანიტარი ტოტო ლობჯანიძე და მე ჩავსხედით და ცენტრისკენ გავეშურეთ. იქ ბრძანება მოგვცეს, 4 საათსა და 25 წუთზე ავსულიყავით მთავრობის სახლთან... ბრძოლის ველს ჰგავდა იქაურობა. მაშინვე ავიყვანეთ სახეგასისხლიანებული, ღრმა შოკში ჩავარდნილი ახალგაზრდა გოგო, მაგრამ იქ დახმარების აღმოჩენის საშუალება არ გვქონდა. დავინახე ვინმე გენერალ-პოლკოვნიკი, რომელიც ჯარისკაცებითა და ოფიცრებით გარშემორტყემული, ნელი ნაბიჯებით, მშვიდად მიდიოდა მთავრობის სახლის კიბეებისაკენ (?!).

ავიღეთ გეზი რესპუბლიკური საავადმყოფოსაკენ. 30 მეტრიც კი არ გვქონდა გავლილი, რომ მოულოდნელად გაგვაჩერეს, მოგვთხოვეს მეორე საკაცე, რომლითაც მანქანაში შემოვასვენეთ მიცვალებული, ახალგაზრდა ქალი. მას ჭრილობა არ ეტყობოდა, მხოლოდ კისრის არეში ჰქონდა ლურჯი ზოლები. ორივე მივიყვანეთ რესპუბლიკური საავადმყოფოს მიმღებში. სამწუხაროდ, მათი არც სახელი ვიცი არც გვარი. კვლავ დავბრუნდით უკან მთავრობის სახლისკენ. კოლმეურნეობის მოედნის ახლოს ავიყვანეთ ორი 14 წლის ბიჭი, რომელთაგან ერთს ხელი ჰქონდა მოტეხილი, მეორეს კი ფეხი. ორივე ძლიერ შეშინებული იყო. მათ შეშლილის სახეები ჰქონდათ. რესპუბლიკური საავადმყოფოსკენ რუსთაველის გამზირის გავლით გავეშურეთ. რუსთაველის თეატრის ახლოს

შვენიშნეთ ერთი თექვსმეტიოდე წლის ბიჭი, რომელიც ავტობუსის მოსაცდელ სკამზე გამოთიშული იჯდა. მანქანა გაეჩერეთ, მივედიტ მასთან, იგი არეულად ლაპარაკობდა, გაზით მოწამლულს ჰგავდა. ჰაერშიც რაღაც სპეციფიური სუნი შეიგრძნობოდა. როგორც იყო ავადმყოფთან დავამყარეთ კონტაქტი. მაგრამ მან საავადმყოფოში წასვლაზე უარი განაცხადა. ქუჩაში გამოსულმა ახლო-მახლოს მცხოვრებლებმა გვითხრეს – ამას ჩვენ ვუპატრონებთო და ჩვენც გავაგრძელეთ გზა.

ლენინის ქუჩაზე, ტელევიზიასთან, ჩვენი მანქანა გააჩერეს ჯარისკაცებმა, რომლებიც შეიარაღებული იყვნენ ორლესული მესანგრის ნიჩბებითა და ხელკეტებით, იქვე იდგნენ მათი უფროსებიც. ჯარისკაცებმა მანქანის უკანა კარი გააღეს, სანიტარი ტოტო ლობჯანიძე მანქანიდან ჩამოათრიეს, ხელკეტებით გაუგონარი სისასტიკით სცემეს. ჩვენ იგი უკვე მკვდრად ჩავთვალეთ. ლაპარაკის უფლებაც არ მოგვცეს. ჯარისკაცები და ოფიცრები მოქმედებდნენ როგორც მხეცები ფაშისტებისთვის, გააფთრებული მკვლელების სახეები ჰქონდათ. სამი ჯარისკაცი დადგა კართან, მე და ერთ ფეხმოტეხილ ბიჭს დაგვიწყეს ცემა, ხოლო მეორე ბავშვს ვერ მისწვდნენ, რადგან იგი ღრმად იჯდა მანქანაში. არ გვიშვებდნენ. ექიმი ეკა მუშლაძე ევედრებოდა მომხდურთ, თავი დაენებებინათ დაჭრილებისათვის, მაგრამ მათი გული ვერ მოაღბო.

მარინა ჭყონია-სამარგულიანი

ყოველივე ამას თან ერთვოდა ჩვენი მისამართით უცნებურ სიტყვებით გინება და ღრიალი. მანქანაში სივიწროვის გამო კარგად ვერ იხმარეს ხელკეტები და ამით გადავრჩით სიკვდილს. თუმცა ერთი დარტყმა მივიღე მათგან სახეში. ახლა მანქანაში შემოგვივარდა შინაგან საქმეთა ჯარების მაიორი, გამხეცებული ცდილობდა ფეხმომტვრეული ბიჭის გარეთ გამოთრევას, ავადმყოფს ხელი ჩაგჭიდდა და გარეთ გაყვანის საშუალება არ მივეცი, ხოლო ექიმმა ეკა მუმლაძემ მაიორს სამხრეებში ჩასჭიდა ხელი და უკან დაქაჩა. მაიორმა ახლა ექიმს დაუწყო ცემა. ამ დროს უკანა ღია ფანჯარაში შემოიხედა უფროსმა მაიორმა, თითი დაუქნია და შეგვეშენენ... მოვითხოვეთ ჩვენი სანიტარი, მაგრამ დაგვემუქრნენ, წაეთრიეთ აქედან, სანამ გვიანი არ არისო... რესპუბლიკურ საავადმყოფოში

მოვიყვანეთ დაჭრილი ბავშვები და ისევ წამოვედით ტელევიზიისაკენ, ვერ მოვძებნეთ ჩვენი სანიტარი. დილის 9 საათზე დაბრუნდით მესამე ქვესადგურში, სანიტარი ტ. ლობჯანიძე იქ დაგვხვდა, ძლივს იდგა ფეხზე. ვერ გამიგია, რატომ გვექცეოდნენ ჯარისკაცები და ოფიცრები ასე სასტიკად? ჩვენ ხომ მედიცინის მუშაკები ვიყავით და დაჭრილებისა და მკვდრების გადაყვანა გვექონდა დავალებული მთავრობისაგან. ორი წელიწადი ვიმყოფებოდი საბჭოთა ჯარში, მაგრამ ასეთი მხეცობა არსად მინახავს. ყველაფერს თავი რომ დავანებოთ, საწამლაკი ნივთიერება რაღად იხმარეს მშვიდობიანი მომიტინგეების წინააღმდეგ. ეს ხომ გაუგონარია ისტორიაში...

არჩილ თურნავა

სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა! ჩვენთან არს ღმერთი! დღეს არის ჩვენი გლოვა და სულის ზეიმი.

დღეს არის 9 აპრილის ტკივილი და ჩვენი სულიერი ამაღლება. მრავალგზის უნახავს განსაცდელი საქართველოს, მრავალგზის შემოსევია მტერი საქართველოს, მრავალჯერ უნდოდათ გაეტეხათ წელში საქართველო, მაგრამ ვერ შეძლეს. ჩვენი მფარველი იყო და მარად იქნება ყოველდღე და ღვთისმშობელი დედა, რომლის წილხვედრია ღვთივკურთხეული საქართველო.

უწმიდესი და უნეტარესი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

წახაყ გემშიანაში ვაკეთებ, ხუფ საქართველოში გამოფენის ხუწვილით ვაკეთებ

აწრილის ამ ტამეს შწყუცგარისცა ყველას მუხეუმი და გამოფენას გაიფენებამდე მუშაობდა და სხვადასხვა აქციებს სთავაზობდა დამოუკიდებლობისთვის. ქალაქის სამხაფვრო ახადემიაში მოწყობილი გამოფენა, რომელზეც ამჯერ ახადემიის სწყუდენცთა ნამუშევრები აქნა წარმოდგენილი, საქართველოს მიეძღვნა. ჩვენი ჟურნალის სწყუმარი - **რომან არემაშვილი** - ამ გამოფენის ერთ-ერთი მონაწილე გახლდათ. ახატვარდა ხელივანი დღეს გამართული გამოფენის შესახებ გვესაუბრის, მან საქართველოსა თუ გემშიანაში მიღებული გამოცდილებები გაგვიზიარა.

“ეს გამოფენა მიძღვნილია საქართველოსადმი, რადგან იენისში იგეგმება ჩვენი პროფესორის ჰოლგერ ბუნკისა და ჯგუფის 10-12 დღიანი ვიზიტი საქართველოში. ჩვენ რამოდენიმე დღე ვიქნებით “არტ-ვილა გარიყულაზე”. იქ პროფესორ ქუთათელაძის ხელმძღვანელობით ტარდება ფესტივალი “სოფელი”, რომელში მონაწილეობის მიღებაც

გვაქვს დაგეგმილი. გარდა ამისა, თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტებთან ერთად ჩატარდება ხატვის კურსები. შემდეგ მოეწყობა ქართველი და გერმანელი სტუდენტების ერთობლივი გამოფენა თბილისში, რომელსაც წამოვიღებთ გერმანიაშიც და აქ, შტუტგარტში, გამოიფინება. დაგეგმილია ბევრი ექსკურსია საქართველოს მასშტაბით. ასეთია

ჩვენი ვიზიტის დაახლოებითი გეგმა. ჯგუფის მგზავრობისა და დანარჩენი ხარჯების ნაწილს ორგანიზაცია DAAD იღებს თავის თავზე. მათი თანხმობა სწორედ დღეს მივიღეთ. დღევანდელი გამოფენისას შემოსული თანხებიც საქართველოში ვიზიტს მოხმარდება.” გამოფენის სტუმრებს სტუ-

დენტების ნამუშევრების დათვალიერების საშუალება ერთობ საინტერესოდ მოწყობილ საგამოფენო დარბაზში მიეცათ. კედლებზე გამოფენილი ნახატები მხოლოდ მცირე ნაწილი იყო იმ ნამუშევრებისა, რომელთა შექმნაც ნებისმიერ დამთვალიერებელს შეეძლო. ნახატთა უმეტესობა დარბაზის იატაკზე იყო მოფენილი და მათ შესაძენად მხოლოდ ნამუშევრის შერჩევა როდი იყო საკმარისი. იმას, თუ რომელ ნახატს წაიღებდა ყიდვის მსურველი სახლში, მისი თვალისა თუ სროლის სიზუსტე და ცოტაოდენი იღბალი წყვეტდა. იატაკზე ჩამწკრივებულ ნამუშევართა ასარჩევად, საჭირო იყო მათთვის მეორე სართულიდან პატარა სილის ტომრის დამიზნება და გარტყმა.

ოთხი სტიქიონი

არანაკლები ორიგინალურობით გამოირჩეოდა გამოფენის მეორე ოთახიც, რომელიც სრულად დათმობილი ჰქონდა რომან ირემაშვილისა და გიორგი კალანდარიშვილის ერთობლივ პროექტს. “ეს ჩვენი ერთობლივი პროექტია.” – გვიამბობს რომანი. “დღეს აქ ამ პროექტის მხოლოდ ნაწილს წარმოვადგენთ. ყველაფერი იქიდან დაიწყო, რომ გიორგიმ მომცა CD, რომელზეც ჩაწერილი იყო ბახის პარტიტა. ეს ოთხნაწილიანი მელოდიაა, ყველა პარტიტას საერთო შტრიხი სდევს, მაგრამ თითოეული ნაწილი ერთმანეთისაგან ძალიან დამახასიათებლად განსხვავდება. საინტერესო ის იყო, რომ მე აქამდე არანაირი შეხება არ მქონია მუსიკასთან, არც მუსიკალური განათლება გამაჩნია და არც კარგი მსმენელი ვყოფილვარ არასდროს. მახსოვს, ჩემი მეგობრები დამცინოდნენ, ტაშსაც კი ვერ ვუწყობდი რითში ფეხბურთის საყურებლად რომ წავიდოდით ხოლმე სტადიონზე.

“მოდი რაღაც ერთად გაგაკეთოთ” – შემომთავაზა

მარცხნიდან მარჯვნივ:

გიორგი კალანდარიშვილი და რომან ირემაშვილი

გიორგიმ – “მე მუსიკას დაუეკრავ და შენ იქნებ რაღაც ნამუშევრები შეგექმნაო. მე უფრო წარმომედგინა, რომ აბსტრაქტული იქნებოდა მუსიკა და ემოცია ფერებით გადმოიცემოდა. დავიწყე ამ თემაზე ფიქრი, ვიძინებდი ამ მუსიკით. თვითონ იღეა ძალიან მომეწონა, თითქოს რაღაც ფერები წარმომიდგებოდა თვალწინ, მაგრამ დიდ ხანს კონკრეტული არაფერი მომდიოდა თავში. ერთ-ერთ ნაწილზე აშკარა წყლის ასოციაცია გამიჩნდა. მერე დაუეკვირდი სხვებსაც და ერთი თითქოს ცეცხლი იყო, ერთი მიწა, ერთიც ჰაერი... და ამ ოთხი შემადგენელი სტიქიონის – ელემენტის – შთაბეჭდილება წარმოიქმნა ჩემში და ამ აქციას “ოთხი სტიქიონი” დავარქვი. “სტიქიონის” დარქმევა შეგნებულად მოხდა, იმიტომ რომ სტიქიონი ძველქართულად არა მარტო ელემენტს, არამედ სტიქიასაც ნიშნავს, ორივეს ერთად აკავშირებს. სტიქიონი ამ თვითოეული ელემენტის მოზღვავებული თუ მოჭარბებული რაოდენობა ან მათი გამოხატულება-გამომჟღავნებაა. ერთ-ერთის მოზღვავება უკვე სტიქიას წარმოშობს. ეს სტიქიები განაპირობებს თითოეული ადამიანის ბუნებას, მის განწყობილებას. ყოველივე ეს ძალიან საინტერესოდ მეჩვენა და უკვე წარმოვიდგინე, რის გაკეთება შეიძლებოდა. ვერ ვიტყვი თითოეულ ნამუშევარზე ამ მუსიკას ვუსმენდი და მის ქვეშ ვხატავდი-თქო, უბრალოდ ამ მუსიკიდან წარმოქმნილ თემაზე დავხატე ეს ნამუშევრები. ყოველ ნახატს თავისი სახელი აქვს: ჰაერი - “პატიმარი ცის ქვეშ”, მიწა - “მიწა ხარ და მიწადვე მიიქცე” (დაბ. 3,19), წყალი - „ცხოვრების მონოტონურობა“ და ცეცხლი - „სიყვარულის აღმურში“.

რეალობა

საქართველოში მე უნივერსიტეტში არსებული ხელოვნებისა და ჰუმანიტარულ პროფესიათა ფაკულტეტი მაქვს დამთავრებული ფერწერის განხრით. უნივერსიტეტი დავამთავრე 2001 წელს და მერე გარკვეული ხანი ინერტულად ვხატე. მალე რეალობის წინაშე აღმოჩნდი – ჩემით უნდა გამომემუშავებინა თანხა და დავიწყე მუშაობა აბსოლუტურად სხვა განხრით. მერე ისე მოხდა, რომ იმ სამსახურში მინანქარი ვისწავლე და გერმანიაში წამოსვლამდე ბოლო ორი წელი მთლიანად მინანქრითა და იკონოგრაფიით ვიყავი დაკავებული. ამგვარად შემოსავალიც მქონდა და ხელოვნებაშიც ვიყავი დარჩენილი, ძალიან მიხაროდა, რომ საეკლესიო თემაზე ვმუშაობდი. მაგრამ ფერწერა, რაც ფაქტიურად ჩემი პროფესია იყო, მიტოვებული მქონდა. ვცდილობდი ფერწერა გამომეყენებინა მინანქარში და იკონოგრაფიაში და ამავე დროს კანონიკაში ჩაემჯღარიყავი, რასაც ყველაზე დიდი სიამოვნებით ვაკეთებ დღემდე.

შემდეგ DAAD-ს პროგრამაში მივიღე მონაწილეობა

და ჩემთვის სრულიად შემთხვევით, დაბადების დღის მეორე დღეს, საკმაოდ ნაბახუსევზე, დამირეკეს დილას და მითხრეს, რომ მივიღე სტიპენდია. ენის უცოდინრად წამოვედი, არც კი ვიცოდი სად მოვდიოდი, როგორ მოვდიოდი.

- შერჩევა კონკურსის სახით ხდებოდა?

კი, ნამუშევრები მიგქონდა, საბუთები, დახასიათება, შენს მოტივაციას წერდი და ამ ყველაფრის საფუძველზე კონკურსი იმართებოდა, რომელსაც მე უფრო ლატარეას დავარქმევდი. ჩემთან ერთად კონკურსში ერთი ჩემი მეგობარი – არაჩვეულებრივი მხატვარი იღებდა მონაწილეობას. ვერ ვიტყვი, რომ მე მასზე მეტად მეკუთვნოდა გამარჯვება (ამას არ ვამბობ თავმდაბლობის გამო), ამიტომაც გამიკვირდა და ცოტა შემრცხვა კიდევ იმისი, რომ თანხმობა მე მომივიდა.

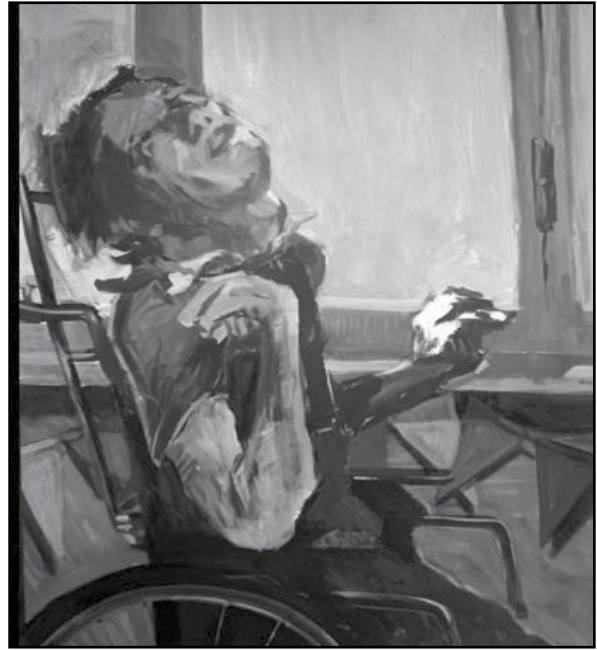
ხელოვნება ნარკომანიის წინააღმდეგ

ერთი წლის შემდეგ (2006 წელს), სტიპენდია რომ დასრულდა, დაბრუნდი საქართველოში. მაშინმეგონა, რომ სამუდამოდ დავბრუნდი... გავაკეთე პერსონალური გამოფენა, რომელმაც საკმაოდ საინტერესოდ ჩაიარა. ჩემი ქართველი ხელმძღვანელებისგან მივიღე გარკვეული შექება და ამავე დროს მითხრეს, რომ, მათი აზრით, დამატებითი ერთი-ორი წელი გერმანიის ბუერს მომიტანდა. საინტერესო იყო მათი ამგვარი შეფასება, რადგანაც მე თვითონაც იგივეს ვგრძნობდი. დაბრუნდი გერმანიაში და დიპლომის შემდგომ ორწლიან სწავლებას გავდივარ, წელიწად-ნახევარი კიდევ დამრჩა. პასუხისმგებლობას ვგრძნობ, მინდა „ხილი“, „ნაყოფი“ გამოიღოს ჩემმა აქ ყოფნამ, რომელსაც მე თვითონაც დავინახავ. სულ საქართველოში გამოფენას ვგეგმავ, აქ დარჩენა არ მაქვს დაგეგმილი, ამიტომ რასაც აქ ვაკეთებ, საქართველოში გამოფენის სურვილით ვაკეთებ.

იენისში (ჯგუფის ჩამოსვლამდე) მე უფრო ადრე ჩავდივარ საქართველოში და მხატვარ ნინო ბინიაშვილთან ერთად, რომელიც ისრაელში იმყოფება, საკმაოდ საინტერესო გამოფენას ვაკეთებ. ჩვენ „ნიკოლაძეში“ ვსწავლობდით, ეხლა ჩავდივართ და ერთად ვაკეთებთ თბილისში გამოფენას. მე ინვალიდი ბავშვები მყავს დახატული, ნინო გამოფენს ილუსტრაციებს თავისი მოთხრობისათვის, იგი პატარა ბავშვის შესახებ მოგვითხრობს, რომელსაც ტილები ჰყავდა და გადაპარსეს.

- რატომ ინვალიდი ბავშვები?

ასეთ ბავშვებთან ვიმუშავე გარკვეული პერიოდი. სტუდენტური სამსახურის ფარგლებში პირადი შეხება მქონდა მათთან და არ შემეძლო რომ არ გამეკეთებინა ნახატების სერია ინვალიდ ბავშვებზე. თბილისში, გამოფენაზე უკვე მქონდა წარმოდგენილი ორი ნამუშევარი ამ სერიიდან. მაშინ ჩემთვის საკმაოდ ავტორიტეტული ადამიანებისგან მოვისმინე

- ეს ყველაფერი კი კარგია, მაგრამ ცუდი ენერჯია მოდისო. შეეწყვიტე მათი ხატვა, არ მინდოდა რომ ჩემი ნახატიც ცუდი ემოციით, ცუდი განწყობით, ცუდ ხასიათზე დამდგარიყო მნახველი. მერე ერთმა ჟურნალისტმა თბილისში საუბრის დროს თავისი აზრი გამიზიარა, თურმე ბავშვობაში დოკუმენტური ფილმი უნახავს იმის შესახებ, თუ როგორ მოქმედებს ნიკოტინი ადამიანის ორგანიზმზე. მას მერე არასოდეს არ მომიწევიაო – მიაბობო. მაშინ გადავწყვიტე გაცნობოდი ბავშვების სიმპტომებს, ავადმყოფობის გამომწვევ მიზეზებს და დავინახე, რომ იგი მშობლების ალკოჰოლიზმში ან მათ ნარკომანიაში მდგომარეობდა. ამის გამო მომივიდა იდეა ანტინარკომანიის პროექტის (“ხელოვნება ნარკომანიის წინააღმდეგ”) გაკეთებისა რამოდენიმე ხელოვანთან ერთად. ძალიან დამაფიქრა ჟურნალისტის ნათქვამმა, რაღაც ხავსი ვიპოვე, რომელზედაც მოჭიდება მჭირდებოდა და გერმანიაში დაბრუნების შემდეგ მაშინვე განვაგრძე ამ ნამუშევართა სერიის ხატვა.

ძველი “ნიკოლაძეელი”

ხატვა სულ მიყვარდა, სულ ვხატავდი და ხატვაზეც მიმიყვანეს. აქედან გამომდინარე ფეხბურთზე ვეღარ შემეყვანეს, ამიტომაც ვიდექი მთელი ცხოვრება კარში ფეხბურთის თამაშისას. არასპორტული ვიყავი და სულ დამცინოდნენ მაგის გამო.

შემდეგ “ნიკოლაძეში” ვსწავლობდი, ეს უკანასკნელი სამხატვრო სასწავლებელი იყო. მე ვთვლი, რომ „ნიკოლაძისნაირი“ სასწავლებელი მეორე არ არსებობდა. მას სულ სხვა ტრადიცია ჰქონდა, რაღაც სხვანაირი ოჯახი იყო. გავიგე, რომ ეს ოჯახი – ნიკოლაძის სახელობის სასწავლებელი დაუკეტავთ. დაკეტეს და მორჩა. ძნელი სამართავი იყო ამდენი სასწავლებელი და დაკეტეს... გააერთიანეს სპორტის,

დაუდაცვის, ტურიზმის, რა ვიცი, ყველაფრის სამინისტროები... ადამიანს, რომელსაც რაგბი უყვარს, იმას „ნიკოლაძის“ რა ესმის? განა რაგბი არ უნდა გიყვარდეს, უბრალოდ შეუძლებელია ერთი ადამიანი, რაგბის ნაკრებით და კამერული ორკესტრით ერთნაირად იყოს დაინტერესებული. ხომ ასეა? გვინდოდა „ნიკოლაძის“ მხარდასაჭერი ერთი გამოფენა გაგვეკეთებინა, ალბათ გაგაკეთებთ კიდევ – „ძველ ნიკოლაძელებს“ დავარქმევთ...

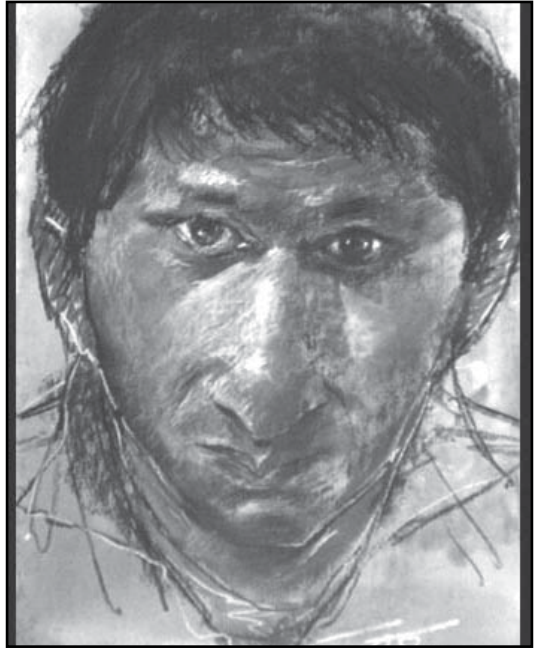
ხელოვნების სურნელში

გერმანიაში სწავლება აბსოლუტურად განსხვავდება საქართველოსგან. აქ დაგალებები სრულიად ამოღებულია პროგრამიდან და სტუდენტებს ჩვეულებრივად ხელოვნებს უწოდებენ და, მაგალითად, ნატურმორტებს არ ახატინებენ როგორც საქართველოში. მახსოვს აუტოპორტრეტების დახატვა იყო საჭირო პროექტისათვის და პროფესორმა კი არ დაგვაგულა, არამედ გვთხოვა - ვისაც შეგიძლიათ იქნებ დახატოთ. საქართველოში ერთ პროფესორთან რომ ხარ, როგორც ამბობენ “მისი ხელწერა გდევს”. აი, “ნიკოლაძეში” იყო ერთი ჯგუფი და მახსოვს, რომ მის მასწავლებელთან ყველა ერთნაირად ხატავდა, როგორ განსხვავებდით ერთმანეთისაგან ნახატებს ის მიკვირდა. ინდივიდუალურობას აკარგებინებდნენ სტუდენტებს. შეიძლება კარგი ნახატი ყოფილიყო, მაგრამ ინდივიდუალურობა აკლდა. არ მინახავს, რომ აქ ორი ადამიანი ერთნაირად ხატავდეს. იმას არ ვამბობ, რომ ორივე კარგად ხატავს. შეიძლება ორივე ცუდად ხატავდეს, მაგრამ ორივე განსხვავებულად ცუდად. გერმანიაში იმის საშუალება არის, რომ ინდივიდუალურობა შეინარჩუნო და განვითარდეს შენს თავში.

გერმანიაში მუშაობის სულ სხვა პირობებია. შეუძლებელია სერიოზული მხატვრობა მოსთხოვო მხატვარს, როდესაც, მაგალითად, სამ საათზე იკეტება სტუდია. აქ სახელოსნოში შეგიძლია დამის თვით იყო, შხაპიც არის გვერდზე. ერთ სახელოსნოში ორნი ვაკეთებთ იმხელა საქმეს, რასაც თბილისში შეიძინა აკეთებენ.

ალბათ, მარტო პირობების ბრალიც არ არის. საქართველოში არ თვლიან სტუდენტს ხელოვანად. გერმანიაში თუ სტუდენტი ხარ, უკვე ხელოვანი ხარ. ისე არ არის, რომ ის პროფესორია და შენ სტუდენტი. ერთმანეთს შენობით მივმართავთ, პროფესორი გიყურებს, როგორც თავის კოლეგას. ის არ აკადრებს თავის თავს (როგორც ეს თბილისში ყოფილა), რომ სხვის ნახატს ხელი შეახოს, ეს დიდი შეურაცხყოფაა.

მახსოვს, ერთმა მასწავლებელმა უთხრა ბავშვებს: “თქვენგან ერთიც რომ მხატვარი გამოვიდეს, უკვე კარგიაო. თქვენ ჯერ მხატველები უნდა გახდეთ და მერე მხატვრებიო.” ე.ი. ადამიანში ბავშვობიდანვე

კლავენ შემოქმედების გასაქანს. ამას წინათ, ერთი აბსოლუტურად უცხო გოგონა გამოიმეხმურა ინტერნეტით და თავისი ნახატები გამოიმეზავნა. გული დამწყდა, ისევ ის ფერები, ისევ ის პეიზაჟი ისევ ის ერთიდაიგივეობა...

ძალიან მიხარია, რომ თბილისში აკადემიური განათლების შემდეგ, აქ თავისუფალ სკოლას ვავლივარ. ერთმა პროფესორმა კარგად აღნიშნა: „Duft der Malerei machen“ - ხელოვნების სურნელში ხარ, ისეთ გარემოში, რომელიც თავისუფლებას გაძლევს, შეიძლება არაფერს არ გასწავლის, მაგრამ გეხმარება რომ გამოაჩინო ის, რაც შენშია.

და კიდევ ერთი რამ...

ერთი რამ მინდა კიდევ ვთქვა... იცით რა ღირს გერმანიაში გამოფენის მოწყობა? არაფერი! თუკი ნახატები გაქვს კარგი, გალერეა იღებს მათ, გიფენს, მოსაწვევებს გიბეჭდავს, ხალხს გიპატიჟებს, ყველაფერს თვითონ აკვარებს და შეიძლება იღებდეს გაყიდული ნახატების 50%-ს. დაგეთანხმებით, რომ დიდი პროცენტია, მაგრამ გალერეაც ძალიან დიდ ფულს ხარჯავს ამ ყველაფრის ორგანიზებაში. საქართველოში ადრე გვინდოდა ქარვასლაში გამოფენის მოწყობა და პირობებით დავინტერესდით. თუ პროექტი მოგვეწონა საერთოდ უფასო იქნებოდა, სხვა შემთხვევისთვის დაბალი ფასი გვითხრეს. ახლა კიდევ დავრეკე და იცით რას მეუბნებიან? – კვადრატული მეტრი 4 დოლარი დღეში, ამას ემატება დღის გადასახადი, ანუ დღეში 1500 ლარი გამოდის. გარდა ამისა პროცენტებს იღებენ გაყიდული ნამუშევრებიდან. ისინი არაფერს არ აკეთებენ, რაც გალერეის მოვალეობაა და მხოლოდ ფულს ითხოვენ. ეგ არის ჩვენი ქართული პრობლემა.

შარშან თბილისში გამოფენა მქონდა გალერეა

“ჰობიშშ. დღის გადასახადი 50 დოლარს შეადგენდა. ეხლა ისევე დაუურევ, მოუყვები ჩემი პროექტის შესახებ, იმაზე რომ ჩამოსვლას ვგეგმავდი. მათ მიერ ამჯერად ელექტრონული ფოსტით გამოგზავნილი ფასები სამჯერ აღემატებოდა შარშანდელს. სხვასაც ვთხოვე თბილისიდან დარეკვა, მას ჩემთვის ნათქვამი ფასის ნახევარი უთხრეს, ე.ი. როცა გაიგეს რომ უცხოელები ჩამოდიდოდნენ, ფასს აუწიეს. ამით მათ დიდი თანხა დაკარგეს, მე იქ სამი გამოფენის მოწყობას ვგეგმავდი, რასაც აღარ გავაკეთებ. გარდა ამისა პოპულარობაც დაკარგეს და პრესტიჟიც – იმით, რომ გალერეაში უცხოელი მხატვრები გამოფენენ, მისი პრესტიჟი იწვეს. სინარბემ მათ ეს ყველაფერი დააკარგინა, ჩემი აზრით, ეს უბრალოდ არაპროფესიონალიზმია. მე კი, როგორც ქართველს, ჩემის მხრივ ძალიან შემრცხვა – შვილმა რომ ჩაიდინოს ცუდი რაღაც და მშობელს რომ შეგრცხვეს მისი საქციელის, ალბათ, ეგ იყო.

მოგვიანებით გამოფენის სულიწამდგმელთან, შტუტგარტის სამხატვრო აკადემიის პროფესორთან - ჰოლგერ ბუნეტან გასაუბრების საშუალება მომეცა, ადამიანთან, რომლის დიდი სურვილიც საქართველოში მოგზაურობაა. იგი ჩვენს ქვეყანას მხოლოდ სურათებიდან და კოლეგათა მონათხრობებიდან იცნობს და აფასებს. ივნისის თვეში გერმანელი მხატვარი თავის ოცკაციან ჯგუფთან ერთად საქართველოში მიემგზავრება, ქვეყანაში, რომლის ძველი არქიტექტურა – მისივე თქმით – ყოველი ხელოვანისათვის ძალზედ საინტერესო და მნიშვნელოვანია.

“ქართულ არქიტექტურას გერმანული საგან ძალიან განსხვავებული ტრადიცია აქვს, რომლის გაცნობაც ძალიან საინტერესო უნდა იყოს. აქედან გამომდინარე გადაწყვიტეთ ვისარგებლოთ იმით, რომ ქართველი სტუდენტი გვყავს ჯგუფში, რომელმაც იცის ქართული ენა და იცნობს ქვეყანას. მინდა აქვე აღვნიშნო, რომ ეს მხოლოდ ჩემი გადაწყვეტილება არ ყოფილა. ჯგუფს ისლანდიაში, არგენტინაში ან სხვა რომელიმე ქვეყანაში წასვლის საშუალებაც ჰქონდა, მაგრამ ხმათა უმრავლესობით საქართველოში მოგზაურობა გადაწყდა.” – მისხნის ბატონი ჰოლგერი.

- **რომანი თქვენი პირველი ქართველი სტუდენტია?**
- დიახ, პირველია.
- **მაგრამ საქართველოს მანამდეც იცნობდით?**
- როგორ გითხრათ, საქართველოში არასოდეს ვყოფილვარ, თუმცა ძალიან ბევრი სურათი მაქვს ნანახი. მყავს მეგობრები, რომლებიც საბჭოთა

კავშირის პერიოდში ხელოვანთა სტიპენდიით საქართველოში არიან ნამყოფნი. თქვენს ქვეყანას კარგი სახელი აქვს. მე ქართველ ხელოვანებსაც ვიცნობ, რომლებიც გერმანიაში ცხოვრობენ.

- ხშირად ხდება, რომ სწავლის ფარგლებში ჯგუფები სხვადასხვა ქვეყნებში მოგზაურობენ?

- დიახ, ჩვენ გვაქვს ხოლმე ექსკურსიები ქვეყნებში, რომლებიც ხელოვანთათვის პროფესიული თვალსაზრისით საინტერესო შეიძლება იყოს. სწავლება ჩვენს ხელოვანთა კლასებში ისე არის ორგანიზებული, რომ ძველი და შედარებით ახალი სტუდენტები ერთად არიან. ჩვენი ჯგუფების განახლება დინამიურად მიმდინარეობს – ყველაზე უფროსები ნელ-ნელა გვტოვებენ და კლასი ახალი სტუდენტებით ივსება. ჩემი, როგორც კლასის ხელმძღვანელის, მოვალეობაა ვუზრუნველყო ის, რომ ახალგაზრდებმა ერთმანეთი გაიცნონ, საერთო შთაბეჭდილებები შეიძინონ და ერთმანეთში ურთიერთობა ისწავლონ.

- კონკრეტულად რას მოელოთ ამ მოგზაურობისაგან?

- ჩვენი ქართველი სტუდენტის საშუალებით გვინდა კონტაქტი დავამყაროთ თბილისის სამხატვრო აკადემიასთან. პირადად მე დიდი სურვილი მაქვს ჩემი იქაური კოლეგები გავიცნო. იმედი გვაქვს, რომ მოვახერხებთ ქართველი და შტუტგარტელი სტუდენტების საერთო გამოფენის მოწყობას. შემდეგ გვინდა ვცადოთ ამ გამოფენის გერმანიაში წამოღება, ისე რომ ნახატების ჩვენება ორივე ქვეყანაში შეეძლოს. თბილისში უკვე დაუკავშირდით ერთ გალერეას, რომელშიც ჩვენი იქ ყოფნის დროს სტუდენტთა ნამუშევრები გამოიფინება. ჩვენი სურვილია ისინი შემდეგ შტუტგარტის აკადემიაში გამოფინოთ. ეს მხოლოდ ჩვენი იდეები და იმედებია, დრო გვიჩვენებს შესაძლებელი იქნება თუ არა მათი განხორციელება.

- იმედი მაქვს ყველაფერი მართლაც ისე იქნება, როგორც თქვენ გინდათ

- მაღლობთ. ძალიან მოხარული ვარ საქართველოში რომ მივდივარ. უკვე ორი სქელტანიანი სამოგზაურო წიგნი შევიძინე. ჩვენი აკადემიიდან ჩემი ორი კოლეგა ნამყოფია საქართველოში, რომ გაიგეს ჩვენი სურვილის შესახებ ორივენი აღფრთოვანებით მირჩევდნენ იმ არაჩვეულებრივ ქვეყანაში წასვლას. ერთმა ისიც დასძინა, რომ დღესვე კიდევ წავიდოდა შესაძლებლობა რომ ჰქონოდა.

საქართველო ხელოვანისთვის ძალიან საინტერესო და მნიშვნელოვანი ქვეყანაა. ჩვენ დაგეგმილი გვაქვს ეკლესია-მონასტრების მონახულება, რაც ძველი ქართული კულტურის გადმონაშთია. ეს განუმეორებელი ძეგლებია, რაც მსგავსი ფორმით გერმანიაში არ გვაქვს.

ნინო ხაბელაშვილი

ეს გიჟი ქანაძე დაუქანავს

ასე მონათლა ჩვენი დღევანდელი სტუმარი, ბატონი გია ქობულაშვილი მისმა მასწავლებელმა, პროფესორმა გოგი ბერიძემ და იგი ისე შეიტყუა მუსიკალურ სამყაროში, რომ მისთვის აღარაფერი აღარ უკითხავს. მას შემდეგ დაიწყო პატარა ბიჭის გაუთავებელი წვრთნა და ვარჯიში, რომელმაც საბოლოოდ დიდი შედეგი გამოიღო. დღეს, ბატონი გია ცნობილი პობოისტი, თბილისის კონსერვატორიის საპატიო პროფესორი, შეიძლება ითქვას საქართველოში ჩასაბერი საკრავების თანამედროვე სკოლის ფუძემდებელია. ამავე დროს იგი ინგოლშტატის ქართული კამერული ორკესტრის სოლისტია. და, კიდევ რაც აგრეთვე ძალიან მნიშვნელოვანია, გია გერმანიის ქართული სათვისტომოს და მისი ეკლესიის მორჩილი რაინდია.

— ბატონო გია, ვფიქრობ, სჯობს თანმიმდევრულად მივყვეთ თქვენს პიროვნების გაცნობას და თხრობა ბიოგრაფიული მონაცემებით დავიწყოთ.

- ბიოგრაფია? ე.ი. სად დაგიბადე?

— ალბათ, ესეც საჭიროა.

- დაგიბადე თბილისში, 1961 წელს. მამა, ნიკოლოზ ქობულაშვილი მუსიკოსი, კერძოდ, ჩასაბერი ინსტრუმენტის, საყვირის სპეციალისტია. წლების განმავლობაში იგი პედაგოგიურ მოღვაწეობას ეწეოდა ოპერაში. დედას, ნანა სიჭინავას, მუსიკასთან შეხება არ ჰქონია. იგი თბილისის სისხლის გადასხმის ინსტიტუტში მუშაობდა. თავიდან ჩემთვის მუსიკოსობა არაფერს არ დაუძალებია. მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მამას მეგობარი ბატონი გოგი ბერიძე გვეწვია სახლში და მომისმინა, გადაწყდა ჩემი მუსიკალურ სკოლაში შეყვანა.

— და, ეს ნიჭიერთა ათწლეული იქნებოდა.

- არა, არცასეთინი ნიჭიერი არ ვყოფილვარ. „ნახალოვკაშნ ვცხორებდით და იქვე ახლოს არსებულ მუსიკალურ სკოლაში შევედი. თავდაპირველად ფორტეპიანოზე და შემდგომ უკვე ჩასაბერ ინსტრუმენტებზე გადავედი. სკოლის დამთავრების შემდეგ ჩავაბარე თბილისის ვანო სარაჯიშვილის სახელობის კონსერვატორიაში საორკესტრო განყოფილებაზე. სპეციალობად პობოი ავირჩიე. კონსერვატორიის დამთავრებისთანავე სწავლა მოსკოვის გნესინების სახელობის პედაგოგიურ ინსტიტუტში გადაგრძელე. ეს იყო 1986-88 წლები.

— თქვენ თუ პედაგოგობას აპირებდით, როგორ მოხვდით საქართველოს სახელმწიფო კამერულ ორკესტრში?

- ჩემი მოსკოვში სწავლის პერიოდი დაემთხვა ე.წ. „პერესტროიკას“. ვნებათა ღელვა ყველგან თვალშისაცემი იყო. რუსეთში დემოკრატიას მოწყურებული ხალხის შფოთვა ძლიერდებოდა, საქართველოში თავისუფლების სიო დაჰქროდა. ყველაფერ ამას რომანტიკული ელფერი დაჰკრავდა. სწორედ ამ დროს ქალბატონი ლიანა ისაკაძის უშუალო თხოვნით მოსკოვში დამირეკეს და მითხრეს, რომ ორკესტრს პობოისტი ესაჭიროებოდა. დიდი ხანი არც მიფიქრია, მალე თბილისისკენ გამოვეშურე. საქართველოს კამერულ ორკესტრთან თანამშრომლობა ჩემთვის დიდი პატივი იყო. ლიანა ისაკაძის ხელმძღვანელობის პერიოდში ორკესტრში ოქროს ხანა იდგა. ხშირად დავდიოდით საზღვარგარეთ, თვით შლეზვიგ-ჰოლშტაინის ფესტივალზეც ვახლდი ორკესტრს. იქ გადაწყდა მათი გერმანიაში დარჩენა. მე კი, როგორც ჩასაბერი ინსტრუმენტის სპეციალისტი სიმფონიურ ორკესტრს აღარ დავჭირდი. სწორედ მაშინ დროებით გაიყარა ჩვენი გზები. მე თბილისში დაურჩი. ვისაც 90-იანი წლების საქართველოს გაჭირვება საკუთარი თვალით უნახავს არ გაუკვირდება თუ ვიტყვი, რომ მთელი ერთი წლის განმავლობაში ინსტრუმენტისათვის ხელი არ მიხლია. თავის გადარჩენისათვის ბიზნესსაც

მოკიდე ხელი, მაგრამ ჩემდგან ბიზნესმენი რომ არ გამოვიდოდა, ეგვიპტე კარგად ვიცოდი. ძალიან მენატრებოდა ჩემი პროფესია, დაკვრა. ერთხელ, ერთ-ერთმა ჯგუფმა გერმანიაში წამომიყვანა თარჯიმნად. ნამდვილად ღმერთის დიდი წყალობა იყო, როდესაც შემთხვევით ისევ შევხვდი ჩემს ძველ კოლეგებს. ქალბატონ ლიანასაც ძალიან გაუხარდა ჩემი ნახვა. მასსოვს მას ვთხოვე, მიუნხენის კონსერვატორიაში მინდა სწავლის გაგრძელება და ვიზის გამო ხომ ვერ დამეხმარებით-მეთქი. მან იფიქრა და ბოლოს ასეთი წინადადებით მომმართა: ხომ არ ჯობია ისევ ჩვენთან დაგტოვოთ, სოლისტი თუ არა ისეთი წარმომადგენელი მაინც გვჭირდება, რომელიც თარჯიმნობას გაგვიწვესო. ამრიგად, ორკესტრთან ჩემი მეორედ შეხვედრა გერმანული ენის ცოდნამ განაპირობა. მაშინ ქალბატონმა ლიანამ ორკესტრის ადმინისტრატორად გამაფორმა.

— გამოდის, რომ კვლავ თქვენს სპეციალობის გარეშე დარჩით.

- ნამდვილად არა. სწორედ აქედან იწყება მუსიკოსად ჩემი ხელახალი დაბადება. ამდენმა გაჭირვებამ უკუშედეგი გამოიღო, მენტალურად მინუსმა პლიუსი მოიტანა. მე ყველანაირად ვცდილობდი ფეხი ამეწყო ამ საზოგადოებისათვის, ალღო ამეღო ახალი ცხოვრებისათვის. ვცდილობდი კიდევ უფრო შემეგსო ის ცოდნა, რაც კონსერვატორიაში მივიღე. მივდიოდი სხვადასხვა უმაღლეს სასწავლებლებში, ვესწრებოდი თავისუფალ ლექციებს. შემდეგ გავიცანი ადამიანები, რომლებმაც ამ ბრძოლის გზაზე დიდი დახმარება გამიწიეს. ესენი არიან ბავარიის რადიოტელევიზიის სიმფონიური ორკესტრის სოლისტები შტეფან შილი და ფრანსუა ლელუ. მათი ხელშეწყობით ჩვენ არაერთი ჰუმანიტარული პროექტი განვახორციელეთ. ინგოლშტადტდელი ხნის მანძილზე ვმოდგაწვებოდი ზალცბურგის კამერულ ორკესტრში. სხვადასხვა ორკესტრებისგანაც ხშირად მქონია მოწვევები. და ინგოლშტატის ქართული კამერული ორკესტრის სოლისტიც მალე გავხდი. ასე, რომ დღესდღეობით ადმინისტრატორა სხვას გადავულოცე.

— ბატონო ვია, თქვენ ჰუმანიტარული პროექტები ახსენეთ. მეც კარგად მასსოვს ეს დრო. მაშინ გერმანიაში ახალი ჩამოსული ვიყავი და ყურადღება

მივაქციე თქვენს გამოსვლას ადგილობრივი ტელევიზიით. მასსოვს საზოგადოებაც როგორი ინტერესითა და ენთუზიაზმით იყო ჩაბმული ამ აქციაში.

- როცა ტელევიზია ალაპარაკდა ამ აქციის გარშემო, იგი კარგა ხნის დაწყებული იყო. სამწუხაროდ „დონაუ-კურიერის“ ყველაზე დიდი აქციით დამთავრდა იმ დახმარებების სერია, რომელიც წლების მანძილზე გრძელდებოდა და კვლავაც გაგრძელდებოდა, რომ არა საქართველოში გამომჟღავნებული უსირცხვილო ფაქტები. თავიდან თუ დახმარება დანიშნულების ადგილას მიდიოდა, შემდგომ იგი ბაზრობებზე აღმოჩნდა.

ყველაფერი კი იქედან დაიწყო, რომ ჩვენ მეგობარს, ცნობილ მუსიკოს ფრანსუა ლელუს არ ასვენებდა ფიქრი საქართველოს შესახებ. მას სურდა რაღაცით მაინც დახმარებოდა ჩვენს ქვეყანას. სწორედ მისი იდეა იყო ჰუმანიტარული აქციების მოწყობა. ეს წამოწყება ყველა ჩვენმა მეგობარმა აიტაცა. მისი ორგანიზაცია კი, მე და ფრიდემან გოცგერმა, ორკესტრის მეგობართა საზოგადოების თავდომარემ ავიღეთ. **საქართველო** თავზე. თავდაპირველად ვაგროვებდით ტანსაცმელს, საჭმელს. ეს ყველაფერი მე არაერთხელ ჩამიტანია თბილისის უპატრონო ბავშვთა სახლში. შემდეგ ჩავატარეთ საქველმოქმედო კონცერტები, შემოსული თანხით ბავშვებს შენობა გაუურემონტეთ. საერთოდ, შეიძლება ითქვას, რომ ეს ისეთი დრო იყო, როდესაც ინგოლშტადტის ქართულმა კამერულმა ორკესტრმა არაერთი ოჯახი გადაარჩინა საქართველოში.

— ეხლა ისევ თქვენს პროფესიას და ვუბრუნდები და როგორც თბილისის კონსერვატორიის საპატიო პროფესორს გკითხავთ: განვითარების რა ეტაპზეა დღეს საქართველოში ჩასაბერი საკრავების კულტურა?

- ჩასაბერი საკრავები ორკესტრის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი შემადგენელი ნაწილია. სამწუხაროდ, საქართველოში ამ დარგის განვითარება ჯერ კიდევ ადრე მოექცა ვაკუუმში, რასაც ვერ ვიტყვით სიმებიან საკრავებზე, თუნდაც მისი კლასიკური სტილის შენარჩუნების თვალსაზრისით. ჩასაბერმა საკრავებმა კი, ევროპაში პოპულარობა მოიპოვა. იგი ძალიან მალე განვითარდა. შეიძლება ეს

ჩვენი ჟურნალი აგრძელებს ჟურნალისტთა ძალის გაფართოვებას და ელის ყველა დაინტერესებული ვირის გამოხმაურებას საზოგადოებრივ საწყობებზე ჟურნალთან თანამშრომლობის კუთხით.

დაგვიკავშირდით:
qartuli@satvistomo.de

დამოკიდებული იყო კათოლიკურ და ევანგელურ ეკლესიებში ამ საკრავების გამოყენებით, თანამედროვე ლიტერატურის დაგროვებით და სხვა ფაქტორებითაც. დასანანია, რომ ეს ინფორმაციები ჩვენამდე არ აღწევდა. ამან თავისთავად ის შედეგი გამოიღო, რომ აქაური გადასახედიდან თვალშისაცემი გახდა ეს უფსკრული. მე აქ ისევ ფრანსუა ლელუს სახელს ვახსენებ და ვიტყვი, რომ მისი უშუალო იდეითა და დახმარებით ჩვენ შევძელით ამ დარგის საქართველოში განვითარება. 1999 წელს საქართველოში ჩატარდა ფრანსუა ლელუს სახელობის ჩასაბერი საკრავების კონკურსი, რომელმაც ხუთი წლის მანძილზე არაერთი გამარჯვებული გამოავლინა. კონკურსი ყოველ წელიწადს სხვადასხვა ჩასაბერი ინსტრუმენტზე იმართებოდა და გამარჯვებულებს შესაბამის საკრავს იმსახურებდა. ყველაზე მეტი საყვირის შეძენა მოგვიხდა, რადგან ერთდროულად ხუთმა კონკურსანტმა გაიმარჯვა. ფლეიტაზე იყო სამი გამარჯვებული. მათგან ერთ-ერთს ქალბატონმა სანდრა რულოვსმა თავისი საკუთარი ფლეიტა გადასცა საჩუქრად. იმადროულად ჩამოგვყავდა უშუალოდ იმ დარგის სპეციალისტები, პროფესორები, რომელსა საკრავზეც კონკურსი იმართებოდა. ასე თანდათან წაიწია წინ ჩასაბერი საკრავების ქართულმა სკოლამ. დღეს, მე სულ მცირე, წელიწადში 4-ჯერ მაინც ჩავდივარ თბილისში. კონსერვატორიაში სტუდენტები მელიდებიან. მათთვის ჩამაქვს ნოტები, ახალი მასალა. შემდეგ გასარჩევად ვუტოვებ. შეიძლება თამამად ითქვას, რომ ჩასაბერი საკრავების განვითარების ტენდენცია ნამდვილად არსებობს საქართველოში.

— ამას წინათ ქართულ არხზე ერთ გასართობ გადაცემას ვუყურე. მათ ხუმრობაში იდეალურად ჰქონდათ წარმოდგენილი დღევანდელი საქართველოს ყველა აქტუალური პრობლემა. მათგან ერთ-ერთი ჩვენც გვჩებოდა, უცხოეთში მცხოვრებ ქართველებს. შეიძლება ისე იუმორისტულად არ გამომივიდეს მოყოლა, მაგრამ შევეცდები აზრი მაინც გადმოგცეთ ქართველი მიდის ამერიკის საელჩოში კონსულთან და პასპორტში ვიზის ჩართვას სთხოვს. კონსული ეკითხება, რამდენი ხნით მიემგზავრები? იგი პასუხობს, ერთი თვით, არა 3 თვით, არა, არა, 1 წლით, არა 5 წლით, 10 წლით, 30 წლით, 50 წლით. უპ, მაგას რა მნიშვნელობა აქვს — გაბრაზდა ბოლოს ქართველი. — მე მაინც ჩემს ქვეყანაში უნდა მოვკვდე, აქ უნდა დავსაფლავდეო. დამეთანხმებით, ეს ისეთი ხუმრობაა, რომელიც თითოეულ ჩვენთაგანს მოსვენებას არ აძლევს. ამ მოუსვენრობაში კი, მართლაც გადის წლები, რომელსაც თოვლივით თეთრი ჭაღარა მოაქვს.

- ნორმალური ადამიანისათვის ძალიან ძნელია სამშობლოს გარეშე ცხოვრება. იგი ამ დროს არანორმალურ მდგომარეობაში იმყოფება.

მიუხედავად ქართველი, რომელიც თავისი ბუნებით უსაზღვროდ თბილი და მგრძობიარეა, რომელსაც სულ სხვანაირად შეუძლია მოეფეროს, განსაკუთრებული პატივისცემით მიიღოს სტუმარი. ვფიქრობ, ქართველი თავისი ბუნებით ნამდვილი ქრისტიანია. უცხოეთში ცხოვრება ჩვენთვის ქრისტეს ჯვარია, ჩვენზე მხრებით საზიდი. თუ შენ ნამდვილი ქართველი ხარ, აქ კიდევ უფრო გაქართველდები. ხელისგულფით გადაგვმლება შენი ქვეყნის ავ-კარგი. იმასაც დაინახავ რა იყო და რა გაკეთდა, რა გზით უნდა იარო. ალბათ, მართლ ამისთვისაც ღირდა აქ წამოსვლა. აქაც არის პრობლემები, მაგრამ მთავარია ამ პრობლემას ებრძოლო და არა ქუჩაში გავარდე. სამარცხვინოა, როცა 1989 წლიდან დაწყებული დღემდე ქუჩაში გავარდნილ უნდათ ქვეყნის კეთილდღეობისათვის ბრძოლა. ხანდახან მგონია, ისევ კომუნისტურ წყობაში ჰგონია ამ ხალხს თავი, სულ რაღაცას ელოდებიან. ამას წინათ პანაშვიდზე მივედი და ვილაც-ვილაცები ჩიოდნენ: ნეტა ამ მოყინული გზის გასაწმენდად მთავრობა არ გამოგვიგზავნის ვინმესო?!

— ბატონო გია, ცნობილია თქვენი ურთიერთობა გერმანიის ქართულ სათვისტომოსთან, ვიცი მისი გამგეობის წევრიც ბრძანდებით, ორიოდე სიტყვით ხომ არ მოგვიყვებით ამ საქმიანობის შესახებაც?

- ჩემი აზრით, ეს უძველესი ქართული სათვისტომო გერმანიაში დღეს ახალი დატვირთვით წარმატებით აგრძელებს თავის ფუნქციას. დრომ ახალი პრობლემები მოიტანა. ის გოგო-ბიჭები, რომლებიც მოუძნადებელი ეწვივნენ უცხო ქვეყანას სათვისტომოსგან დიდ სითბოს და დახმარებას იღებენ. ყურადღება ექცევა გერმანიაში სასწავლებლად ჩამოსულ სტუდენტებსაც.

მე ყველაზე მეტად ქართული ეკლესიის ფუნქციონირება მახარებს. ყოველ კვირას ისმენ ქართულ ლოცვას, სიტყვას, იღვრება ქართული სითბო. შემდეგ ეკლესიის ეზოში ქართველი ბავშვები დარბიან, თამაშობენ, ელოდებიან საკვირაო სკოლის ზარის ხმას. იმ დროს იქ პატარა საქართველოა დიდი მომავლით.

— ბატონო გია, თქვენ სამი ვაჟაკის მამა ბრძანდებით. ისინიც ხომ ჩვენი ქვეყნის მომავალია.

- ჩემი უფროსი ბიჭი ნიკა უკვე დაფაჟაკებული ყმაწვილია. იგი ქალაქ ლინცის მუსიკალური უნივერსიტეტის სტუდენტია.

მეავს ბავარიელი მეუღლე — ვვი ვაიხენრიდერ. იგიც მუსიკოსია. სხვათაშორის, ვვი შესანიშნავად ლაპარაკობს ქართულად. შუათანა ბიჭი, გაბრიელი წელს სკოლაში შედის. პატარას ილია ჰქვია. ძვერა ბავშვები ქართულს კარგად ისწავლიან. ამაში ისევ საკვირაო სკოლის დახმარების იმედი მაქვს.

ესაუბრა
ნინო ცხომელიძე-დეპერშიდტი

ბაბუის ნაკვალევზე

ფრანგული ელიტა

სამი შვილის მამას ე. წ. ჯავშანი ჰქონდა. მაინც წავიდა სამამულო ომში. მოხალისედ... სამშობლოს სიყვარულმა გადააწყვეტინა. ომში ტყვედ ჩავარდა. ომის დამთავრების შემდეგ როგორც ბევრი მისი ტყვედამყოფი თანამებრძოლი, ისიც დააყენეს არჩევანის წინაშე: ან უნდა დარჩენილიყო უცხო ქვეყანაში, ან გაციმბირება ელოდა. პირველი არჩია იმ იმედით, რომ საბჭოთა წყობა შეიცვლებოდა და სამშობლოში დაბრუნდებოდა. ჯერ სტალინის რეჟიმმა შეუშალა ამაში ხელი, შემდეგ კი – ომის ჭრილობებმა გაუსხენა. მოლაღატედ შერაცხულმა ცხოვრების დარჩენილი წლები უცხოეთში გაატარა. «იქ მინდა მოგკვდე, ვიპარხო, იქ არის ჩემი მამული». ეს იყო მისი ოცნება. სამწუხაროდ, უცხო მიწაში დაიმარხა.

ბაბუაჩემი, დიმიტრი ქიმერიძე, 1942 წელს ჩაება ომში. 34 წლისამ სახლში ცოლი და სამი შვილი დატოვა. იმედი ჰქონდა, რომ ომის დამთავრების შემდეგ ოჯახს დაუბრუნდებოდა. სად და რა ვითარებაში ჩავარდა ტყვედ, ჩვენთვის უცნობია. ომის დამთავრებიდან 2 წელი ავსტრიაში, გრაცში განაგრძო სწავლა საინჟინრო ფაკულტეტზე. უცნობია, როგორ მოხვდა საფრანგეთში ან რატომ მაინცდამინც სოშოში. პეჟოს ქარხანაში დაიწყო მუშაობა. როგორც შემდგომში შევიტყვეთ, იქ თურმე 300-მდე ქართველი ცხოვრობდა და მუშაობდა.

როგორც ზემოთ აღვნიშნე, მუდამ სამშობლოში დაბრუნების იმედით ცოცხლობდა. მანამდე

კი ლექსებში აქსოვდა თავის განცდებს. სამშობლოსთან განშორების ტკივილს ლექსებში ახშობდა. ჩემი ერთადერთი განძი ჩემი კალამიაო, წერდა. წერილებს სულ ვღებულობდით საფრანგეთიდან. არ ეზარებოდა ნათესავებისთვის წერა, არც ლექსების მიძღვნა თითოეული მათგანისთვის. არასოდეს დაუწუწუნია, რომ ცხოვრებამ დაჩაგრა და ბედმა უცხოეთში გადაისროლა. დეტალებისგან კი თავს იკავებდა, მხოლოდ მწირ ცნობებს იძლეოდა. ვიცოდით, რომ შემოქმედებით საქმიანობას ეწეოდა, რომ ლექსებს გამოსცემდა და სტატიებს აქვეყნებდა იქაურ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში.

25 წელი იმუშავა პეჟოს ქარხანაში. რადგან პენსიონერობის ასაკში მეტი დრო ჰქონდა, განაგრძობდა აქტიურ შემოქმედებით საქმიანობას. სულ გამოცემული აქვს 3 კრებული თავისი ლექსებისა.

ბაბუაჩემი ოჯახისა და, საერთოდ, მთელი ჩვენი ნათესაობის ტკივილი იყო. ყველა განიცდიდა მისი უცხოეთში ყოფნის და სამშობლოში არდაბრუნების ტრაგედიას. რადგან არც ერთ მათგანს არ შეუძლია მისი საფლავის და იმ ადგილების მონახულება, სადაც ის ემიგრაციაში ცხოვრობდა, ეს მისია მე ვიკისრე. მოგეხსენებათ, გერმანია და საფრანგეთი მეზობელი ქვეყნებია და გერმანიიდან გამგზავრება დიდ პრობლემას არ წარმოადგენს. ამიტომაც გადავწყვიტეთ მე და ჩემმა მეუღლემ, თომას ბერშიაიძმა, საფრანგეთის გზას დავდგომოდით

იმ იმედით, რომ წინაპრის საფლავსაც მივაგნებდით და მისი ცხოვრების დეტალებსაც შევიტყობდით.

ბაბუა 20 წლის წინ გარდაიცვალა. მისი გარდაცვალების შესახებ შეგვატყობინა უახლოესმა მეგობარმა, გრიგოლ ქვარცხავამ. მისი წერილებიდან ვიცოდით, რომ დიმიტრი დაკრძალულია მონბელიარის ქართველთა ძმათა სასაფლაოზე. საფრანგეთში ჩასვლის მეორე დღესვე გავუდექით მონბელიარის გზას. დიდი დრო არ დაგვჭირვებია ქართველთა გვარების აღმოსაჩენად. 23 ქართველი ერთ დიდ საფლავშია მოთავსებული. «ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ს თ ვ ი ს თავდადებულთა ხსოვნას». პირველად ეს სიტყვები მომხვდა თვალში. ერთი სულის მოთქმით წავიკითხე იქ ამოტვიფრული გვარები. აი ისიც. დიმიტრი ქიმერიძე. სუნთქვა შემეკვრა. საოცარი გრძნობა დამეუფლა. სიხარულისა და, ამჟღეროულად სვედის ცრემლები ვერ შევიკავე. ანდა როგორ შეიკავებ, როცა იცი, რომ მოხვედი უახლოესი წინაპრის საფლავზე, რომელსაც საქართველოზე ოცნებაში აღმოხდა სული. წინასწარ მომზადებული სიტყვების თქმაც ვერ მოვახერხე. მხოლოდ ისდა წავილულლულდე, რომ 20 წლის შემდეგ ეღირსა მის შთამომავალს მის საფლავზე ფეხის დადგმა.

რამდენიმე წლის წინ მშობლიური ქალაქის, ხაშურის მიწა ვაკურთხებინე დიმიტრის სახელობე. მთელ საერთო საფლავს მოვაბნიე ქართული მიწა, ქართული წმინდა

სანთლები დავანთე და თავი დავხარე წინაპართა საფლავების წინაშე.

საქართველოდან წერილები მქონდა წამოღებული, რომელიც ბაბუამ მოიწერა წლების მანძილზე. იმედი მქონდა, რომ რაღაც ინფორმაციას მოვიპოვებდი, რაც დამეხმარებოდა კვალის ძებნაში. დიდი ვერაფერი აღმოვაჩინე. დეტალებს არ წერდა. ეშინოდა, თავის ოჯახს ამით საფრთხე არ შექმნოდა. ერთ ბარათზე მისამართი იყო მოცემული: ღუე დე ჩჰამპ, # 19. ამიტომ გადავწყვიტეთ, იმ მისამართზე მივსულიყავით. აი ისიც. დიდი სახლია. ნუთუ ესაა? შეუძლებელია! ამხელა სახლში მარტო როგორ იცხოვრებდა? მას ხომ იქ ოჯახი არ ჰყავდა. არადა, ეს მისამართი უნდა იყოს. გაორებული დაგბრუნდით უკან.

რამდენიმე დღეა იყო დარჩენილი ჩვენი შვებულების დამთავრებამდე. ისე როგორ უნდა წავიდეთ აქედან, რომ ქართველთა სათვისტომოს კვალი ვერ ვიპოვოთ? ერთადერთი, რაც ვიცოდით, რომ სოშო-მონბელიარის ქართველთა სათვისტომო არსებობდა. დიმიტრი ქიმერიძე მისი მდივანი ყოფილა. ამის შესახებ შევიტყვევ, როცა გურამ შარაძის მიერ დაარსებულ ემიგრაციის მუზეუმში ჩემდა მოულოდნელად კარლო ინასარიძის ინტერვიუ აღმოვაჩინე, რომელიც მას დიმიტრისთვის ჩამოურთმევია. ეს ინტერვიუ რადიო «თავისუფლებაში» გადაცემულა. იქ ეწერა, რომ ბაბუას თავისი ხელით მოურთავს სათვისტომოს ოთახი, სადაც ეკიდა რუსთაველის, თამარ მეფის, ერეკლე მეორის, რა თქმა უნდა, ნოე ჟორდანიასა და ასევე სხვათა სურათები. აქ ასევე საუბარია ქართველთა ხშირ შეხვედრებზე, 26 მაისის დღესასწაულებზე, სადაც თურმე სიტყვით გამოდიოდნენ. დიმიტრი კი თავის ლექსებს კითხულობდა.

სად გინდა იპოვო ქართველთა სათვისტომო? მიუხედავად იმისა, რომ სოშო ერთი ციციქნა ქალაქია, მაინც გაჭირდა. ინტერნეტმა «გვიღალატა». ჩვენი ერთადერთი იმედი ტელეფონის წიგნი და ქართული გვარები იყო. იმედის ნაპერწკალი. ჩემთვის ერთადერთი ნაცნობი გვარი: ქვარცხავა. სხვა ქართულ გვარებსაც მივაგენით. მოვსინჯეთ ქვარცხავას ტელეფონის ნომერზე. ქალის ხმამ მიპასუხა. ჩემი ფრანგული შემოიფარგლება მხოლოდ მწირი ლექსიკით. ამიტომ ყურმილი მეუღლეს გადავაწოდე. ამ მადლიანმა ქალბატონმა გვაცნობა, რომ სათვისტომო დღესაც არსებობს და მოგვცა მისი თავმჯდომარის, ქრისტინა ჭირაქაძის ტელეფონის ნომერი. აქაც ვცადეთ ბედი. ისევ მოვსინჯე ქართულად საუბარი. ამაოდ. არც მან იცოდა ქართული. თომასმა შეძლებისდაგვარად გააგებინა ჩვენი დარუკვის მიზეზი. ჩვენდა გასაოცრად, მან გვითხრა, რომ დიმიტრის არქივი მასთან ინახებოდა და მეორე დღითვე დაგვითქვა დრო.

იმ საღამოს მთელი ჩვენი ფიქრები არქივს

დასტრიალებდა. ნუთუ მართლა დიმიტრის არქივზეა ლაპარაკი? შეცდომას ხომ არა აქვს ადგილი? ნუთუ შესაძლებელია, რომ 20 წლის გარდაცვალების შემდეგ კიდევ ინახებოდეს მისი პირადი ნივთები? ნეტავ რა ინახება იქ? ერთი-ორი სურათი? ან ლექსი? ნეტავ ასლების გადაღება არ შეგვეძლება? მთელი ღამე ვერ მოვისვენე.

მეორე დღით გავმშურეთ მითითებულ მისამართზე. მივაღეჭით ჭირაქაძეების სახლს. დიასახლისმა შინ შეგვიპატიჟა და შემოსასვლელში დახვავებულ ქალღმებზე მიგვივითთა. ჩემი მხერასურათზე შეჩერდა. ნაცნობი სახე. ეს ხომ ბაბუა ჩემია? სიხარულისგან გული ამიჩქარდა. ნუთუ ეს ყველაფერი მისია? ლამის გული ამოვარდეს. აღარ ვიცი, ხელი რას შევავლო. ჯერ «სიბერისგან» გაყვითლებულ წერილებს შევეხე. საქართველოდან მოსული წერილები! პირველი, რაც ხელში მომხვდა, დედაჩემის ხელნაწერია. შემდეგი კი მამიდას მიერ მიწერილი წერილი, რომელშიც პირველი შვილიშვილის, ანუ ჩემი დაბადების ამბავს ატყობინებს. ბაბუას მთელი წერილები შეუნახავს!

ახლა ლექსებს წავეტანე. ღმერთო, რამდენია! რვეულების დასტა. 40 წელია ამ რვეულებში ჩატანებული: მთელი მისი ფიქრები, განცდები და ოცნებები. თითქმის ყველას სათაური აქვს: ნაპერწკლები გულიდან, დათალხული ხეივანი, სამშობლოს, ცრემლების კონა, სიჭაბუკის ოცნებანი და ა. შ. თითოეული მათგანი ლამაზადაა გაფორმებული. დ. გარეთელი ვინდა? ეს დიმიტრის ხელნაწერია. უთუოდ მისი ფსევდონიმია. ფსევდონიმიც ჰქონია!

დოკუმენტების გარდა ყველაფერი ქართულ ენაზეა. ამიტომ თომასი იმას ათვალთვალავს, რისი კითხვას შეუძლია. ლტოლვილის საბუთი. ქვეყანაში ყოფნის ვადა რამდენჯერმეა გაგრძელებული. ესე იგი, საფრანგეთის მოქალაქეობა არ მიუღია. ქართველად დარჩენილა!

ამ დროს ჩვენი მასპინძელიც მოვიდა. მიუხედავად იმისა, რომ ენა არ იცის, იერი მაინც აქვს ქართული. თომასი ცდილობს, საუბარი წარმართოს. «ოხ, რად არ იცის ქართული?», გული დამწყდა ჩვენს მასპინძელზე. რამდენ რამეს ვკითხავდი. დიმიტრის ვიცნობდით, გამეხარდა. სამწუხაროდ, ბევრს ვერაფერს ვიტყვი, რადგან მაშინ ახალგაზრდა ვიყავი. მაგრამ ის კი ვიცი, რომ ძალიან კარგი პიროვნება იყო. გულს ამის გაგონებაც უხარია. იმედი გადამეწურა, რომ კიდევ მეტს გავიგებდი. და ბოლოს, საუბარი შეჩერდა ნომერ 19-ზე. ჩვენმა მასპინძელმა დაგვიდასტურა, რომ ბაბუა მართლაც იმ სახლში ცხოვრობდა სხვა ქართველებთან ერთად და სათვისტომოც იქ ჰქონიათ. მერე კი გაყიდულა და ქართველები მიმოფანტულან. ესე იგი, ეჭვგარეშეა, რომ დიმიტრი იმ სახლში ცხოვრობდა, რომლის წინაც ჩვენ რამდენიმე დღის წინ ვიდექით.

ბატონმა ქრისტიანმა მთლიან იარქვივად მოგვივლიცა. ჩვენს სიხარულს საზღვარი არ ჰქონდა. აღმოვაჩინეთ იმაზე მეტი, რასაც ველოდით. მადლიერების გრძნობით ჩვენს მასპინძლებს დავემშვიდობეთ. ჩავთვალეთ, რომ საფრანგეთის მისია წარმატებით შევასრულეთ.

ერთი სული მქონდა, როდის დავიწყებდი ამ წერილებისა და ლექსების კითხვას. პირველ რიგში ინტერესის სფეროს წარმოადგენდა არა საქართველოდან, არამედ დასავლეთიდან მიწერილი წერილები იმ მიზეზით, რომ ბაბუას ცხოვრების დეტალები გამეგო და აგრეთვე ის, ვისთან ჰქონდა კონტაქტი. მათი საშუალებით გავიგე, რომ მიმოწერა ჰქონია ემიგრაციის ისეთ კორიფეებთან, როგორებიც იყვნენ ვიქტორ ნოზაძე, კალისტრატე სალია, რევაზ გაბაშვილი, კარლო ინასარიძე, გრიგოლ ურატაძე, გივი კობახიძე. ერთ-ერთი წერილიდან ირკვევა,

რომ გრიგოლ რობაქიძეს წაუკითხავს მისი ლექსები, ძალიან მოსწონებია და დიმიტრის გაცნობაც სდომებია. გაიცნეს თუ არა ერთმანეთი, ეს უკვე აღარ ჩანს.

სიხარულით და სევდით აღსავსე ცრემლებს ვერ ვიკავებდი. ვკითხულობდი და სიამაყით ვივსებოდი, რომ დიმიტრის როგორც პირადი, ისე შემოქმედებითი კონტაქტი ჰქონია ასეთ გამოჩენილ ადამიანებთან. როგორც ჩანს, სათვისტომოს სახელითაც აწარმოებდა

მათთან მიმოწერას. ასევე თანამშრომლობდა ემიგრანტულ გაზეთებთან «კავკასიონი», «ბედი ქართლისა», «იფერია» და სხვა.

ელიზბარ მაყაშვილის წერილში, რომელიც 1968 წლით არის დათარიღებული, წერია: «ჩემო დიმიტრი, ძალიან კარგი და ნიჭიერი ლექსები გაქვს. ნაწერი თავისუფალი, ლამაზი და მარტივი ქართული ენით, გრძნობით, საქართველოს ისტორიის ცოდნით, შენარჩუნებული დიდი ილიას, აკაკის და სხვათა ენით. ენას, რომელსაც ვერც ერთი თანამედროვე და ნაწვალეები, ვითომ ფუტურისტული ენა ვერ შეედრება. ნაწერი არის ლამაზი რითმით, ყველას თავისი ლამაზი რითმა აქვს: პირველი და მესამე ტაეპი, მეორე და მეოთხე არ არის ნაწვალეები. ეტყობა ყველა ნაწარმოებს, რომ ერთი კალმის მოსმით არის დაწერილი. ეს არის ნამდვილი მგოსნის მუხა».

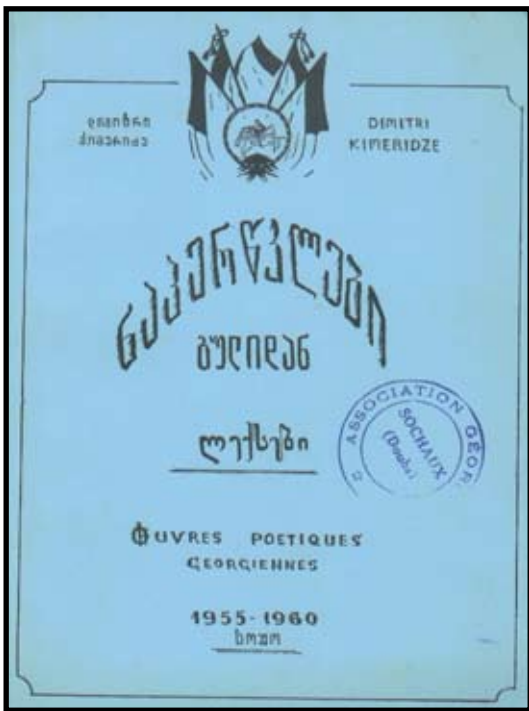
ახლა საქართველოდან მოსულ წერილებსაც გადავხედე. ძირითადად ბებუას წერილებია. თითქმის ყველა მათგანში მეორდება ერთი და იგივე შეკითხვა: «როდის ჩამოხვალ?» და ვედრება: «ჩამოდი». ბებუა ყოველთვის ელოდა მის დაბრუნებას. ისევე როგორც ოჯახის ყველა წევრი და ნათესავი. რა მტკივნეული უნდა ყოფილიყო დიმიტრისთვის ამ წერილების კითხვა. მათი წაკითხვა ხომ უცრემლოდ შეუძლებელია. ვეფლობი რა ამ გრძნობათა მორევში, ვცდილობ, ბაბუას ვნებათაღელვა გავიგო. ვინ იცის, რა ცეცხლი ტრიალებდა მის გულში. იქნებ თავს ადანაშაულებდა კიდევ იმის გამო, რომ ცოლი და სამი შვილი დატოვა, წავიდა სამშობლოს დასაცავად, რომელმაც შემდეგ მოღალატედ შერაცხა და უკან აღარ მიიღო. ამიტომაც იყო ალბათ, რომ მუდმივად ეკითხებოდა საკუთარ თავს:

«რამ გადმომაგლო, რას ვეძებ
ამ უცხო ქვეყანაშია?
ვინ ამიკრძალა სიცოცხლე
საკუთარ მთა და ბარშია».

ცოლ-შვილს და ნათესაობას მოწყვეტილი უცხო მიწაზე ცხოვრებას და უსამშობლოობას ძალიან განიცდიდა. ამის არაჩვეულებრივი დასტურია მისი ლექსები, განსაკუთრებით კი «ლტოლვილი»:

«უბედური ვარ, უიღბლო, ქვეყნად
ლტოლვილი,
ძალით ცოდვილი, დაწიხლული და
ჩაქოლილი,
არა მაქვს ძილი, არც დედა მყავს, აღარც
ცოლ-შვილი,
ცრემლებ დაღვრილი, ცხოვრებისგან ნაკიცხ-
აღგვილი».

დიმიტრი ქიმერიძის პოეზიის დაუმრეტელი წყაროა სამშობლო. ის უმღერის მის წარსულ დიდებას, დაკარგულ აწმყოს, იმედიან მომავალს, მის უდიდეს შვილებს: შოთას, ილიას, აკაკის, ვაჟას, გალაკტიონს, ტიცვიანს, მიხეილ ჯავახიშვილს და სხვებს.

დიმიტრის პირველი კრებულის «ნაპერწყლები გულიდან» წინასიტყვაობაში პეტრე სარჯველაძემ დაწერა შემდეგი: «თითქმის შემოქმედების ყველა ნაყოფში სამშობლოს ბედსა თუ უბედობაზე, მის ტრაგიკულ მოვლენათა მძაფრი ფეთქვაა, რაც მკითხველის გულს აღელვებს, ატოკებს და აფიქრებს... ჩვენი პოეტი არ ჩემულობს ნოვატორობას, არც იტაცებს პოეზია პოეზიისათვის, არამედ პოეზია სამშობლოს სამსახურში. მისი ლექსთა წყობის

განლაგება ენათესაება კლასიკურ პოეზიას. იგი სადაა და ხალხური მშობლიური წმინდა გრძნობისა და მისი სიყვარულის ასამაღლებლად და სადიდებლად».

დამძიმებული გულით დავამთავრე წერილების კითხვა. 40-მდე რვეულში და თაბახის ფურცლებზე მოთავსებული ლექსების დამუშავებას კი დიდხანს მოუწინდები. მათი გამოცემა კი ჩვენი შემდეგი მისიაა...

2008 წელს დიმიტრი ქიმერიძეს 100 წელი შეუსრულდებოდა...

ირმა ქიმერიძე

2007 წლის ოქტომბერი

ჭიჭიყის სიყვარული

ეაქო. ნაჟიდა ახალგაზრდობა,
ცალი ვეხი მაქვს საფლავში დედალი,
მანსოვს. იმაზე მაქვს მე დაბლობა,
რომ ყვლაჟ ვიხილო ჩემი მამალი.

ის აიის დედა. მე ვარ მის შვილი,
ძაძუ მანოჟა რომით ავსებელი,
შინ ბედს დაჟებ. ანა მაქვს ძილი,
მე მის მცროსთან ვარ ბობოლით ვაბოთელი.

მე მასთან რომად ჯვარზე მანამეს.
როთი ბედით ვართ როიჟე ყოყლი,
ყსამართლობა. მცროსა დაეწინამეს.
როიჟე რომად ვართ დადაყელი.

თავიდან ვიყავ. ბოლომდე ვიჩეხი.
მისი ჯიბ-ლხინის მიძყოლ-როთყელი,
მყდარი რომ ვიყო, მანინც ვაჟჩნლქი,
მის სისხლ-სიოც-ძვლქში მე ვარ შიბთელი.

მანყებ: ცყო. დათვი და მეელი,
ყოზანი. სვაჟი. წყნქლა და მუძლი,
იმის აღდემან მე მანინც ველი,
და მის ვაზაფხულს ვეწოჟი და ველი.

მე დღე და ღამე თავს დადსტოიალქ.
რომ მოვაძორო ყველა ავსელი,
სანამ მის მცროსს ან ვაჟაწოიალქ,
მინაზე ვიელი აბჯარისხმელი.

1954 წ.

იძლი და მშენა

მთავარი ცხოვრებაში
იძლი და მშენა,
მშობლა თავისუფლებილთვის.
აბა ცოქების ღვინა.

მეგობრობის ენა მცხიციყა,
აბა სოფელს წყნა.
ერთობა და სიყვარული.
აბა ძერი, იძენა.

მთავალზე ოცნებები:
ჭიბში წითობა, თქვენა,
მშობა ყვითლი საქმისთვის.
მძვირობა და ღვინა.

ენამღეს ძენი ყბელაში
წიბი, ღვინა-ღვინა,
მისი ჭრის ვხის ძენა
და მჭარველი ზენა.

იღვ ძეღვინა, ძეჯანაზრად,
წინსვლა, აღმავლობა.
მთავარი ცხოვრებაში
იძლი და მშენა.

ლოში (საფრანგეთი)
1948 წლის 26 მაისი

ჩინება

ჩემი ლცოლოვილი ჩინებაში,
აფორტი წიგნი ემძნობითა,
მინაბე გული ობოლი
ახალ-ახალი ცნობითა.

ჭიბში და ღვინაში ძენთან
ჯარს.
ერთგული, დიდი წიგნი.
ჩვენს მცხელს ძერი აქვს
მუდმივად
ამ ჩვენი მცხიცი ქობითა.

ერთი ხნისა ვართ ორივე,
ცანჯალი წლიდან წლობითა,
ყვანობის ვადმობვენილნი
მომძეთა ღვინაობითა.

ძენს ჩამთველი ხაზი
ჩემსავით.

ჩვენით და წიგნიობითა,
მცხელსა წიგნიობა საქობითა,
ძალით და მოძირობითა.

ლოგოლი ყალბი ყოფილა,
ჩვენს ღვინას აბის მცხობითა.
თავისუფლებას ვინავეთ
ჩვენი ერთგული ქობითა.
იფორე ჩემი ჩინებაში,
ხმა მცხიცილად, წიგნულად, წყობითა.

მინაბე გული ჩინებაში,
ახალ-ახალი ცნობითა.
ჩვენს მთვენილებით ღვინასა,
აბა ვინებით ყობითა,
ღვინის მცხელს ჩვენს მცხობით
ერთგული ამაყობითა.

1959 წ.

გვსენება

სურამის ღვინის ღვინა
წიგნი წიგნი აბი.
მთვენილად, ახლაც მთვენილ
მისი ღვინა და ჩინა.

თვენილნი მიღვინა მინაბე
იქ ჩემს მთვენილნი დილა,
წიგნი ოცნების ჩინა
მთვენილად ემძნობითა.
გვანობ, ის აბი-მთვენილ
ჩინა და მთვენილ მინაბე!
ღვინის გული ყვითება ჩემი
ვის ორგოთ ემძნობითა.

მინაბე ოცნებას წიგნი და
გვანობა ყვანობა წიგნი.
მთვენილს წიგნი და ჩინა
ღვინაობითა მთვენილნი.

ღვინის მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
და წიგნიობითა მთვენილნი
მთვენილნი წიგნიობითა.

მთვენილნი ყვანობა,
თვენილნი აბი და მთვენილნი.
მთვენილნი, ჩემი მთვენილნი
მთვენილნი ღვინა ნახობა.

ყვანობა, ჩემი ჩემს ღვინაობით
წიგნი და ყვანობა მთვენილნი.
წიგნი და მთვენილნი, მთვენილნი

ჩვენს ცოცხალი წიგნი მთვენილნი.

სურამის ოცნებაში,
მთვენილნი ჩვენს მთვენილნი,
თვენილნი და ყვანობის მთვენილნი,
ვის მთვენილნი ჩვენს მთვენილნი

მთვენილნი ყვანობით

მთვენილნი ემძნობა მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
ჩვენს მთვენილნი-მთვენილნი

მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

ჩემი ვადმობვით, ჩემი მთვენილნი
ამ ყვანობა მთვენილნი?
ვის მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

საქობითა მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

ჩემი მთვენილნი მთვენილნი,
ჩემი მთვენილნი მთვენილნი?
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი,
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი
მთვენილნი მთვენილნი

1956 წ.

ღვინა

3 მარტს, დედის დღეს ბარდაიცვალა დედა-დედოფალი

საოცარია ლიტერატურული პერსონაჟის ფილმის პერსონაჟად გადაქცევის პროცესი. ლიტერატურული პერსონაჟი, თუ იგი დიდი მწერლის კალმით არის შექმნილი, იმდენი სახით შეიძლება არსებობდეს, რამდენიც ყოლება ჭეშმარიტი მკითხველი, თუმცა ეს უკანასკნელი შეიძლება მანამდე არც აცნობიერებდეს თავის წარმოდგენაში არსებულ პერსონაჟს, სანამ იგი სცენაზე ან ეკრანზე არ მოველინება. მაშინ იგი ან დაემთხვევა მის წარმოდგენას, ან მისთვის მიუღებელი აღმოჩნდება ხოლმე. თავის მხრივ ეკრანული ან სცენური სახე რეჟისორისა და მსახიობის ერთობლივი შრომის ნაყოფია, ფაქტიურად ისინი გვევლინებიან კრებითი მკითხველის როლში და ამა თუ იმ პერსონაჟის თავიანთ ვარიანტს გვათავაზობენ. ამ მიზნის მისაღწევად მათ უწევთ მწერლისეული აქცენტების გადანაწილება ან თავმოყრა, რათა ეკრანულმა სახემ გამოკვეთილი კონტურები შეიძინოს — გახდეს დრამატული, ტრაგიკული, კომიკური და ა.შ. ცხადია, საქმე უფრო რთულდება, როცა ლიტერატურული პერსონაჟი ერთ ყალიბში ვერ თავსდება, მაგალითად: არის ტრაგიკომიკური, როგორც გიორგი ლეონიძის ერთ-ერთი ნოველის გმირის ფუფალას სახეა. ტრაგიკომიკურობა მჟღავნდება ფუფალას გარეგნობაში, ჩაცმულობაში, მეტყველებაში, პერსონაჟისადმი ავტორის და ხალხის (ანუ სოფლის) დამოკიდებულებაში და მისი განსახიერება მსახიობისაგან დიდ ოსტატობას მოითხოვს. საკმარისია ერთი გაუაზრებელი ჟესტი, ერთი მცდარი მიმიკა, მიხრა-მოხრასა და მეტყველებაში ზედმეტი შტრიხის ან ინტონაციის შეტანა, რომ ფუფალას სახე სოფლის სამასხარაო ერთ ჩვეულებრივ პერსონაჟად იქცეს, როგორც მრავლად გვინახავს ქართულ სცენაზე თუ ეკრანზე. სოფელი ერთობა, დასცინის

ფუფალასნაირებს, თუმცა ზოგჯერ ისინი თავს თვითონვე იმასხარავებენ, აჰყვებიან ხოლმე სოფელს მასხარაობაში (პრინციპში, ესეც ერთგვარი თავდაცვის ინსტინქტია), რადგან სოფელზე არიან დამოკიდებული და მისგან გადმოგდებულ ლუკმას სხვაგვარად ვერ მოიპოვებენ. მაგრამ არსებობს ასეთი ადამიანების სხვა კატეგორიაც: მათ აქვთ ფარული სიამაყე, ღირსება და თავმოყვარეობა, ისინი ხშირად ზნეობრივად მაღლა დგანან იმ საზოგადოებაზე, რომელიც მათ გონებასუსტად თვლის, სინამდვილეში ისინი თავს არც უყადრებენ სოფელს და სოფელიც გულის სიდრემში მათ პატივს სცემს. ასეთი ტიპაჟია ფუფალა გენიალური ფილმის ავტორის თენგიზ აბულაძისათვის და იგი, ბუნებრივია, მსახიობისგანაც შესაბამის არატრაფარეტულ ხერხებს მოითხოვს. მოკლედ რომ ვთქვათ, ეს არის თამაში ტრაგიკულია და კომიკურის ზღვარზე, სადაც კომიზმი ნელ-ნელა უკან იხვევს, ტრაგიზმი კი თანდათან გროვდება, იძაბება, მძიმდება და კულმინაციას ფინალში აღწევს. ფინალამდე დიდი და ძნელი გზაა გასავლელი და საინტერესოა, როგორ გადის ამ გზას სოფიკო ჭიაურელი.

ჩავიხედოთ პირველწარმოში და ვნახოთ, როგორ აღწერს ფუფალას პირველ გამოჩენას გიორგი ლეონიძე: „გზაზე გამოჩნდა მარტო-მარტო ბერიქალა, შესაფერისად ეცვა სხვა და სხვა მხიარული, ჭყეტელა ნაჭრებისაგან შეკერილი კაბა. ცალი ხელით მოძველო ქოლგა ეჭირა, მეორეთი ჭრელი ბოხჩა. ძველმოდური შავი თათმანი ეცვა ხელთ და ადამის ხნის

დაგლეჯილი, მაღალქუსლიანი, ჩალილული ყელიანი ფესსაცმელი, მომტვრეული, შუაზე გადაჩეხილი ქუსლი ძალზე აწვალებდა. მოქანცული, შეოფლიანებული გმინავდა შეწუხებული ცალკე სიცხით, ცალკე უხერხული ფესსაცმლით, ცალკე თავისი მწარე ბედით!“

ეკრანული ფუფალა მხოლოდ ჩაცმულობითა და „აღჭურვილობით“ ჰგავს ლიტერატურულ პროტოტიპს. იგი არც მოქანცულია და არც ოფლშია გახვითქული, პირიქით, სოფიკო ჭიაურელის ფუფალა გრაციოზულად მოირხევა მტვრიან ბილიკზე, ღიღინებს კიდევ, სასაცილოა მისი ჩაცმულობა, დახული ქოლგა, ქუსლმოქცეული ფესსაცმელი, მაგრამ ჩვენდა გასაკვირად, იგი გამოჩენისთანავე თანაგრძნობას იწვევს, ამის მიზეზი კი ისაა, რომ მსახიობი ასხივებს ერთ მთავარ თვისებას - სიამაყეს, იგი ამ სიამაყეს შინაგანად ატარებს, ესაა სოფიკოს პოზიცია ამ პიროვნებისადმი, დიახ, ფუფალა მისთვის პიროვნებაა და მე მგონი, აქ ძვეს ამ როლის სწორად მონახული გასაღები. სოფიკოს არსად, არანაირ სიტუაციაში არ ავიწყდება ეს და ამიტომ, რომ ნორმალურ მაყურებელს მის დანახვაზე არ ეცინება, პირიქით, გული ეკუმშება მაშინაც, როცა ფუფალა ბალახებში ზის, ფერუმარილს ითხიპნის სახეზე, მერე კი კიტრიპარია ბიჭისაგან მიწოდებულ კიტრს ჭამს და მაშინაც, როცა თავისსავე გამოგონილ საქმროებზე ხმაძალდა მეოცნებე თვალდახუჭულ ფუფალას ხეზე გადმომდგარი ონავარი ბიჭუნა ჭავლს ზედ სახეზე მიუშვებს: ესაა სოფლის უხეში ხუმრობა, რომელიც ღიმილს მოგვეკვრიდა, ჩვენს წინაშე

სხვა ფუფალა რომ ყოფილიყო.

წყაროსთან თავშეყრილი ქალები უბოროტო დაცინვით ხვდებიან ფუფალას. როგორია ფუფალას რეაქცია? იგი აუჩქარებლად, გრაციოზულად ჯდება, თავის განუყრელ ბოხჩას გვერდით დაიდებს, ფაქიზად კეცავს დაგლეჯილ ქოლგას, კაბას ისწორებს და ხედავ, რა დახვეწილია მისი ყოველი მოძრაობა, რა ღირსეულად იფერებს ქათინაურებს: „მართლაც ლამაზი ვიყავი, ალქალას, ოქროქალას, თვალსუფუნას მეძახდნენ“, - ამბობს ფუფალა, ვითომ წარსულს იხსენებს, მაგრამ ახლაც ლამაზი ჰგონია თავი. განა ამას არ მოწმობს ის სცენა, ფუფალა ჯიბის

სარკეში რომ იცქირება და სახეს ფერუმარილით იხატავს?! სოფიკო ჭიაურელი არსად არ გამოდის როლიდან - მის ყოველ შესტს, მიხრა-მოხრას, ლაპარაკის მანერას განსაზღვრავს ის შინაგანი პოზიცია, რაც მას აქვს ამ პერსონაჟისადმი შემუშავებული. წყაროს ეპიზოდში ფუფალას სახეს კიდევ ერთი უსიტყვო სცენა მატებს

კულმინაციას აღწევს, ფილმის სცენარის ავტორებს, რეჟონანნიშვილსა და თენგიზ აბულაძეს, ფინალში მართებულად გამოუტანიათ და სიტყვიერი მასალის სწორი მონტაჟით გაუმძაფრებიათ სულ სხვა გარემოში ჩართული სცენა. ნაწარმოებში იგი მშვიდ გარემოში, წყაროსთან სალაღობოდ

შთამბეჭდაობას: იგი მარიტას უყურებს, არაფერს ამბობს, არც აღტაცების სიტყვები აღმოხდება, არც რაიმე შესტით ამძაფრებს სიტუაციას, აქ მხოლოდ სოფიკოს მეტყველი თვალები „თამაშობს“ - მარიტასკენ მიმართულ მზერაში ერთდროულად გამოსჭვავის სიკეთე, ნაღველი, აღტაცება, სინანულიც თავისი გახუნებული ქალობის გამო, მარიტასადმი სიბრალულიც და წინათგრძნობაც, რომ ეს ღვთიური სილამაზე დასაღუბადაა განწირული. იგივე ნაღველი უდგას ფუფალას თვალებში, როცა ეკლესიიდან გამოსულ მარიტას უყურებს. ფუფალა ექიმბაშობს კიდევ, მისი კომიკური რეცეპტი: „ყვავი მოხარმე, ისე რომ ორთქლი არ გამოუვიდეს, მისი წვენი დალიე! მორიელის სისხლი გაახმე და მიიდე! მუხის ხის წყალი, მიმინოს ქონი აურიე ირმის ქონში, მტრედის გული ვარდის წყალში ჩააგდე!“ თავშეკავებული, სერიოზული, გროტესკის მოკლებული გადმოცემის გამო კვლავ სიბრალულსა და თანაგრძნობას იწვევს, ხოლო მისი „პაციენტის“ ქმრის ბუზღუნის გამგონე, ეგ ქალი გააგდე, აქედან მოაშორეო, გაიხსენეთ, რა მორჩილად და ფაქიზად

დებს პირისკენ წაღებულ ლუკმას, როგორ უჩუმრად დგება, რა გულნატკენია, რა შეურაცხყოფილი, როგორ მიდის... მისი ყოველი ნაბიჯიდან მარტოსულობისა და მიუსაფრობის გარდა ისევ და ისევ შინაგანი სიამაყე გამოსჭვავის და ყველაფერ ამას ტრაგიკული ფინალისაკენ მიყვაროთ. „ნატკერის ხის“ ფინალი, სადაც ერთ ფოკუსში იყრის თავს ყოველი პერსონაჟის გავლილი გზა, სადაც საბოლოო დიკვეთება ფილმის ძირითადი იდეა, არაერთი ბრწყინვალე ეპიზოდითაა გაჯერებული და მითუქტეს ფასეულია, რომ სოფიკო ჭიაურელის ფინალური სცენა მათ ფონზე გამოირჩევა. აქ ფუფალას ტრაგიზმი

თავმოყრილი ქალების თვალწინ თამაშდება. ფუფალა იქ ევედრება ერთერთ გლეხის ქალს სიკვდილის შემდეგ დაიტიროს იგი, ფინალში კი საოცრად დაძაბულ სიტუაციაში, სადაც არამიწიერი გუგუნი ისმის და სახეგაქვავებული ადამიანები ვირზე უკუღმა შესმულ მარიტას მიაცილებენ, ტალახში გართხმული ფუფალა ერთ ასეთივე გულქვა გლეხის ქალს ფეხებზე ეხვევა და ევედრება: „ერთი უმფარველო გოგო ვარ, ხომ გამიკითხავ, როცა მოვკვდები... სიტყვა მომეცი, რომ ჩემზე თმას გაიშლი, ჩემზე შავს ჩაიცვამ, ჩემს კუბოზე დაახლი თავს!“ ტრაგიზმს აძლიერებს გლეხის ქალის პოზა, რომელიც ცდილობს თავი დააღწიოს მის მკლავებს, იმიტომ რომ თანაგრძნობის უნარი არ გააჩნია. ფინალური სცენით იკვრება ფუფალას ეკრანული სახე, დასტურდება მთელი ფილმის მანძილზე წვეთ-წვეთად ნაგროვები ტრაგიკულობის შეგრძნება, რომელსაც სოფიკო ჭიაურელი დიდი მსახიობისათვის დამახასიათებელი ძალითა და ოსტატობით უსვამს საბოლოო წერტილს.

დალი ფანჯიკიძე

წვევიანევი გამოთხოვება ანო ნოლანდამესის

ამ მოკლე ხანში, ჩემი დედაქალაქში არ ყოფნის გამო უკანასკნელ გზაზე ვერ გავაცილე ჩემი ახლობელი გამოჩენილი მწერლები: მორის ფოცხიშვილი, შოთა ნიშნიანიძე, მურმან ლებანიძე, ნოდარ გურუშიძე და ლადო მრულაშვილი.

ვერც ურადენო ვარდებშიდღენილ მგოსანს, ანა კალანდაძეს და ვაყარე გულზე მინდვრის ყვაილები, ვისი ლექსებიც ქართულ პოეზიაში გაზაფხულის პირველყვაილთა ამოსვლის ტოლფასი გახლდათ, ვისმა სტრიქონსა და სტრიქონს შუა ჩაბუდებულმა მადლმა და ძალამ მთელ საქართველოს გული აუჩქროლა და სიტყვის გემოს აზიარა.

მეორე მსოფლიო ომის დასრულების შემდეგ დედები შინ მოუსვლელ შვილებს გლოვობდნენ და იმერ-ამიერი ძაძებით იყო მოსილი. ლიტერატურული ცხოვრება აღარ დუღდა და გადმოდუღდა, ჩამკვდარი იყო, ღრმა ძილით ეძინა და სულის მოსაფონებელი ფუფუნებისთვის აღარავის ეცალა.

უცაბედად, თითქოს ცამ გადმოიქუხაო და დიდხმოვან ზარებს ხელი ჩამოკრესო, თბილისში ხელიდან ხელში დაიწყო გადასვლა მომხიბლავი საიდუმლოებით მოცულმა და ზემთაგონებულმა რვეულმა, რომელსაც ქვეშ ქონდა მიწერილი ყველასთვის სრულიად უცნობი გვარი და სახელი ანა კალანდაძე.

მწერალთა კავშირი აწყალ-დიდებულ მდინარეს დაემსგავსა. ვნებადამცხრალი, ნიათგამოცლილი თუ დიდსა-

ხელოვანი შემოქმედნი სალონი კაცთგამოუკლებლივ შეიყარნენ და მოეგულისყურნენ ჯერ წიგნად გამოუცემელი ლექსების ავტორს.

“ეკლესიასტე” ბრძანებდა, ცანი და ცათანი წახდნენ, მაგრამ სიტყვანი ჩემნი არ წახდნენო.

იგვე ითქმის მის პოეზიაზე, ვისი სტრიქონების მოხეთქილ ჩქერებს ჯებირი ვერ შემოეგლება და რაგინდ ბლანტი სისხლი გედგას ძარღვებში აღმაფრენის ჟამს რომ დაგიყენებს.

მაშინ სკოლის მოსწავლე ვიყავი და ფითილჩამწვარი ლამფის შუქზე ეწერდი ლექსებს გამოუცდელი ხელით, როცა ანა კალანდაძე გაღვეგენდარებულ პოეტად ითქმებოდა და მისი ლექსები ბორჯებგამჯდარი და განფესვებული იყო ქართველი მკითხველის ცნობიერებაში.

როდესაც ხელთნაწერი წავიკითხე, მისი ჯადოსნური სიმღერით სუნთქვაშთაბერილი, სხვებთან მიუმსგავსებელი და დამამაგნიტებელი ლექსები გოლეული თაფლივით შევიწოვე სიტკბოდ და გავითავისე.

ანა კალანდაძე რაც იყო ბოლომდე

იმად დარჩა. ის ფეხაკრეფით დადიოდა თბილისში, თითქოს ეშინოდა მიწას მისი დაბჯენილი ნაბიჯებით არაფერი ვნებოდა და სტკენოდა.

არც ტრიბუნაზე ასული მინახავს, არც ვინმესთან მოკამათე.

- შენი დამეტებული სისწორით მტრები და მეშურნეები არ წამოიშალოო! უთქვამს ჩემთვის. ავისმთქმელობა და ფეხმრუდობა შორს იყო მისგან. ენით არავინ გაუჭკორია

და დაუკოლია, არც ქვიშაქექია ჩიტვიით უქექია სხვათა ცხოვრებაში.

ვიდრე ქართველობა თავისად გულვებულ მამაპაპეულ ადგილ-მამულში იქართველებს, მისი ლექსები, პურის ჯეჯილზე გადავლილი მზისა და ნიავის ლილეოს რომ ჩამოგავს, აქ ჩვენში მზეკაბანს რომ ეძახიან და ზვავის ღონე აქვს დაყოლილი, მუდამ დიდჟამიერნი იქნებიან და კაცის სულის დასარწყულებლად და სუნთქვის მოსათქმელად იდღერძელებენ. დიახ, გაპირველდროფლებული ანა კალანდაძის ლექსები ფეხმომიძიკებული დარჩებიან მკითხველთა გულებში და გაზაფხულის მაცნე მგალობელი ფრინველებით მუდამ იმხარობლებენ ყველა ჩვენთავანთან!

მედეა კახიძე
2008 წელი
ბრაითუნშთაინი

(და წაწაფგინეს უჯაფი ჩვენი...)

და წარადგინეს უფალი ჩვენი,
 ვით ავაზაკი, ხალხის წინაშე...
 ბრბო გუგუნებდა...
 სისხლის მონატრულ
 ლერწამიც იყო პალესტინაში...
 -გაუშვით მკვლელი, ო, განუტევეთ,
 დე, მისი სისხლი... ზღოს უფლის სისხლმა!
 და... სასოება... დაფარა შურმა
 და...

სიყვარული...
 წალეკა ზიზღმა!
 და აღიმართა წამების ჯვარი
 შეუცოდებელ სულის წინაშე...
 დაოკდა რისხა...
 პალესტინაში...
 ჭიანჭველსაც...
 სწყუროდა სისხლი!

1946

(თქვი, აწჯაკულო...)

თქვი, არჯაკულო ხვიარა,
 ქსანზე ვინ ჩამოიარა?
 - რა ვი, ღრუბლებზე ვფიქრობდი
 და არა გამიგია რა...
 - მეც... სხვათა შორის ვიკითხე,
 სალაპარაკოდ ვი არა.

1954

(შენ ისე ფრმა ხარ...)

შენ ისე ღრმა ხარ, ქართულო ცაო,
 შენ ისე ღრა ხარ...

სამკვიდრო შენს ქვეშ მტრად შემოსულმა
 ვერავინ ნახა:
 ვერცა ოსმალომ, ვერცა მონღოლმა
 და ვერცა სპარსმა...
 შენი დიდების მომღერალია
 ოშკი და ზარზმა,
 ბებერი ტაო...
 შენ ისე ღრმა ხარ, ისე ფაქიზი,
 ქართულო ცაო...

1945

გულო, გულსა შინა...

რისად არ მომხედავ? თვალგანაწამები
 მინდვრად გელოდება ლელი მკრთომარეო,
 გულო, გულსა შინა ცრემლთა მაწვიმებო,
 სულო, სულსა შინა სევდის მთოვარეო...
 არწივნი ყივიან, ხმობენ არწივებსა
 და ჩურჩულებს ნამი ლელზე ანანთები...
 ირგვლივ მზის ნათელი დასდგომია მთებსა,
 ცაში გაფრენილან ნისლიანი მთები...
 მზეი შენით მზეობს,
 მზედ ენთები, ზეობ,
 გვირგვინს ირქმევ მზისებრ...
 ჩემი გულის ძახილს,
 ო, ლაღადისს ჩემსას,
 შენ... არსაით ისმენ?
 მოეახლოს ლელსა გვირგვინდიდებული,
 სხივთა მთოვარეო...
 არ შეკრთება მაშინ, არ დაჰკნება იგი,
 მიუწვდომარეო!

1945

ქართული ჟურნალი „ქართული სათვისტომოს ორგანო“

გერმანიის ქართული სათვისტომოს ორგანო
 გამომცემი 2005 წლის ოქტომბრიდან

Das Organ des Georgischen Vereins in Deutschland e.V.
 Herausgegeben seit Oktober 2005

დაამუშავა-გამომცემი:
 ბაქმანიის ქართული სათვისტომო

სახელმწიფო უწყება:

ნინო ხაბულაშვილი (მთ. რედაქტორი)
 ნინო დალაქიშვილი
 ნინო ცხომელიძე-დუბაშვილი
 თინათინ ჩითინაშვილი (რედაქტორი)

ქართული ჟურნალი „ქართული სათვისტომოს ორგანო“
 ყველა ნომრის ეროვნობაში მისილქმადი ყლიდესი დასამუშავისათვის

გერმანიის ქართული სათვისტომო

Georgischer Verein in
 Deutschland e.V.
 Leri Datashvili
 Roemerhofweg 51c
 85748 Garching b. München

დაგვიკავშირდით:
 ტელ.: 0711/12 28 97 26
 ელ. ფოსტა: qartuli@satvistomo.de

ჩვენი პატივით
 ამეხიჯაში გამომცემი
 ქართული გაზეთი „მამული“